İŞKUR

2017

BALIKESİR

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

BALIKESİR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2017

YAZARLAR	
Mustafa KURUDERE - İş ve Meslek Danışmanı	mustafa.kurudere@iskur.gov.tr
Hasan ÇİFTÇİ - İş ve Meslek Danışmanı	hasan.ciftci@iskur.gov.tr

SUNUŞ

Dünya genelinde ülkelerin en önemli problemlerinden birisi şüphesiz işsizlik ve istihdam sorunudur. İşsizlik aynı zamanda sosyal sorunları da beraberinde getirmekte, uluslararası ölçekte gözlemlenen küresel, mali ve ekonomik krizin ana nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu sorunların çözümünde uygulanacak ulusal ve yerel politikalar bu sürecin kontrol altında tutulabilmesi açısından çok önemlidir.

Ülkemiz son yıllarda hemen her alanda büyük atılımlar gerçekleştiren bir ülke konumundadır. Yaşanılan olumlu gelişmelerden işgücü ve istihdam piyasası da olumlu yönde etkilenmektedir. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde etkisi daha çok hissedilen istihdam oranının azalışı ve bunun bir sonucu olarak ortaya çıkan işsizlik sorununun doğru bir şekilde tetkik edilebilmesi ve çözüm yollarının belirlenebilmesi işgücü piyasası analizlerinin yapılması ile mümkün olmaktadır. Mevcut işyerlerinin yapısı, beklentileri, sosyo-ekonomik durumu gibi etmenlerin toplu bir şekilde resminin çekilmesi ve bu alanlarda ortaya çıkabilecek sorunlara yönelik tedbirlerin alınması ile yeni yatırım ya da büyüme noktasında firmalara destek olunması önemlidir. İşgücü piyasası ile ilgili sorunların giderilmesi, yeni yatırımların ve planlanan desteklerin etkin bir şekilde yapılabilmesi için güncel verilere dayalı araştırmaların yapılması ve yapılan araştırmaların sürekli iyileştirilmesi gerekmektedir.

İlimizde yapılan “Balıkesir İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu” çalışmasının; İlimiz yatırım alanları ve fırsatları açısından yatırımcılara, girişimcilere ve girişimci adaylarına, sektörel bazda özellikle işgücü ve istihdam imkânları alanında önemli bir perspektif kazandıracağına inanıyorum.

Bu vesile ile bu çalışmada emeği geçen herkesi tebrik ediyor “Balıkesir İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu”nun ilimiz ve tüm ilgililer için hayırlı olmasını diliyorum.

Ersin YAZICI
Vali

ÖNSÖZ

Bilindiği üzere İŞKUR (Türkiye İş Kurumu), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla yüzlerce işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 20 ve daha fazla kişi istihdam eden 99 bin 806 işyerine,

2017 yılı Nisan-Mayıs aylarında kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. İlimizde bu kapsamda 934 işyerine ulaşılmıştır.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu rapor hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Araştırma Raporu çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Nazım BALCI
Balıkesir Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ii
ÖNSÖZ iv
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ vii
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 2
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 2
Başvuru 2
Kayıtlı İşsiz 3
Açık İşler 5
İşe Yerleştirmeler 6
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 12
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 15
İşyeri Verileri 16
Mevcut İstihdam 27
AÇIK İŞLER 31
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 48
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 55
EKLER 63
EK 1: 2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 63

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016) ... 3
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016) ... 4
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016) ... 6
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016) ... 7
Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016) ... 8
Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı ... 9
Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016) ... 9
Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı ... 10
Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016) ... 11
Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016) ... 11
Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016) ... 12
Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016) ... 12
Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı ... 16
Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları ... 25
Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 27
Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ... 29
Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 29
Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler ... 30
Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ... 32
Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı ... 32
Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi ... 36
Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi ... 38
Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 40
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ... 41
Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları ... 41
Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı ... 42
Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi ... 44
Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları ... 45
Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması ... 46
Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler ... 47
Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 48
Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 50
Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı ... 51
Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri ... 54
Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri ... 56
Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi ... 57
Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi ... 58
Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler ... 58

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016) 2
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016) 5
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016) 6
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 17
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 18
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu 19
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 20
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 21
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 22
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 23
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 24
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri 26
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 28
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 31
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 33
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 34
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 34
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 35
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 35
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 37
Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 39
Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 49
Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 49
Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 51
Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 52
Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 53
Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 59

KISALTMALAR

İPA İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR Türkiye İş Kurumu
NACE Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO Net İstihdam Değişim Oranı
TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir.

İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda Balıkesir İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı 934'tür. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 46 bin 970 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 34 bin 486 çalışan erkeklerden, 12 bin 484 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 9,65'i, kadınların ise yüzde 11,86'sı İdari ve Destek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe istihdam edilmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 50 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerindedir. Balıkesir ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Tesis ve Makine operatörleri ve Montajcılardır.

Balıkesir ilinde açık iş oranı yüzde 1,0 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,7 olup, Balıkesir ili açık iş oranı bakımından 0,7 puanlık bir farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,8 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörüdür. Balıkesir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 52,5'tir. Ayrıca söz konusu meslek grubu yüzde 3,1 ile açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubudur. Balıkesir ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Garson, Güvenlik Görevlisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Temel İmalat ve Montaj Elemanı, Kesimhane İşçisi, Terzi, Şoför-Yük Taşıma, Lojistik Elemanı, Beden İşçisi ve Satış Danışmanıdır. İl genelinde açık işlerin yüzde 47,5'si için Lise ve Altı eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 40,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Balıkesir ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 46,2'si söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Gaz Altı Kaynakçısı mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Torba ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi ve Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi meslekleri takip etmektedir. Balıkesir ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine

bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8'istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Balıkesir ilinde işverenlerin yüzde 20,1'i istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 1,9 ile Türkiye genelinden 0,5 puan daha az olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Balıkesir İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Balıkesir İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2017 yılı için Balıkesir ilinde 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Balıkesir ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının gayesi işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Başvuru

Başvuru, İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için internet üzerinden ya da Kurum İl Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaattır.

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016)

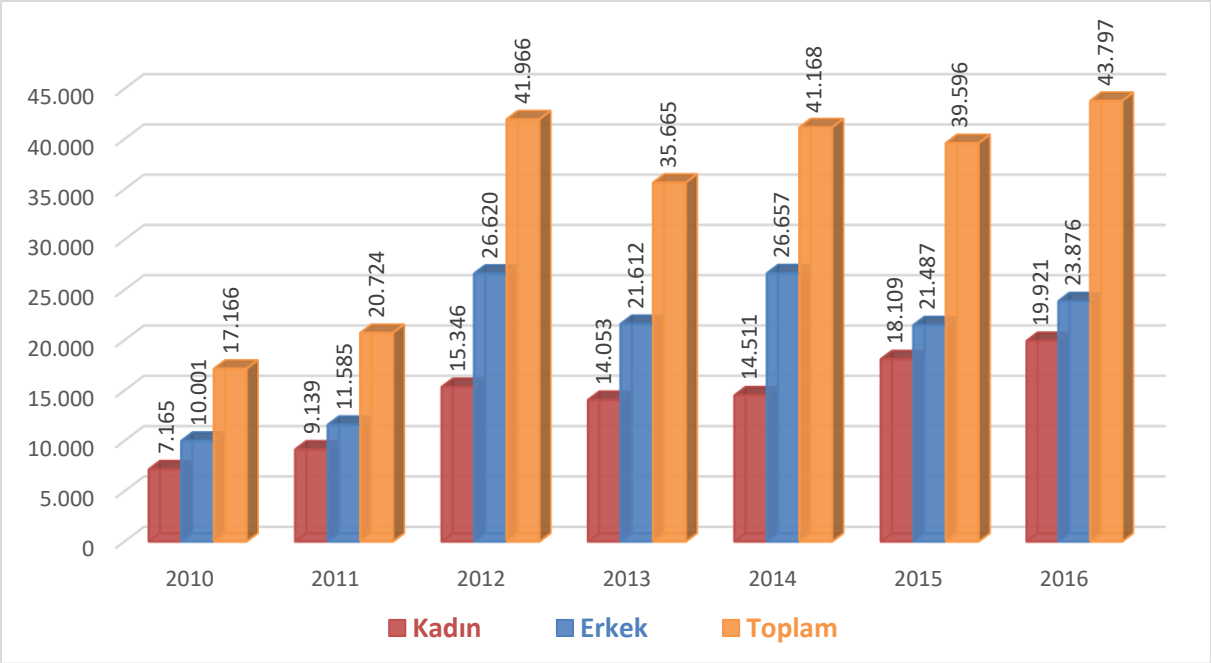

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ili için başvuru sayısı, 2016 yılında son yedi yılın en yüksek seviyesini görmüştür. Toplam başvuru sayısı 43 bin 797 olarak gerçekleşmiştir. Bu başvuruların 23 bin 876 tanesini erkekler, 19 bin 921'ini kadınlar oluşturmuştur. Toplam başvuru sayısı 2010 yılına göre 2016 yılında 26 bin 631 tane artmıştır. Bu artışın 12 bin 756 tanesini kadınlar, 13 bin 875 tanesini erkekler oluşturmuştur.

Yıllar itibari ile başvuruların yaklaşık olarak yüzde 41'i kadınlardan, yüzde 59'u erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	4.720	5.816	10.536
Satış Danışmanı	1.003	640	1.643
Beden İşçisi (Temizlik)	1.084	509	1.593
Büro Memuru (Genel)	965	534	1.499
Temizlik Görevlisi	720	169	889
Ön Muhasebeci	638	231	869
Garson (Servis Elemanı)	273	570	843
Sekreter	816	19	835
Güvenlik Görevlisi	119	713	832
Kasiyer	530	238	768

Kaynak: İŞKUR

Tablo 1'de Balıkesir ilinde mesleklere göre kayıtlı başvuru sayıları mevcuttur. En fazla başvurunun olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada 10 bin 536 tane başvuruyla Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu rakam ilk 10 meslekteki toplam başvuru sayısının %51,9'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış Danışmanı ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Kadınların başvurduğu mesleklere bakıldığında ise ilk ondan farklı olarak Bulaşıkçı, Reyon Görevlisi meslekleri yer almaktadır. Erkeklerde ise Reyon Görevlisi ve Bekçi meslekleri farklılık göstermektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Balıkesir ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016)

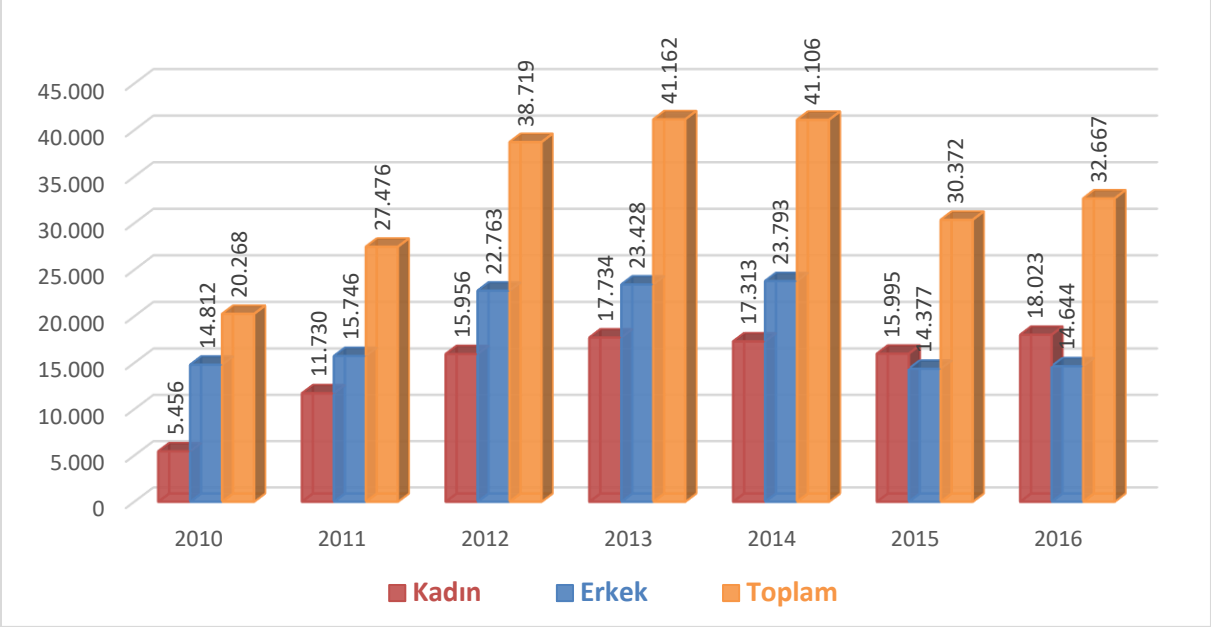

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Balıkesir ilinde İŞKUR'a kayıtlı 20 bin 268 işsizin 14 bin 812'si erkeklerden, geri kalan 5 bin 456 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2016 yılında ise toplam 32 bin 667 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 5 bin 456 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2016 yılında yaklaşık üç kat artarak 18 bin 23'e yükselmiştir.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	4.044	3.071	7.115
Beden İşçisi (Temizlik)	1.112	341	1.453
Büro Memuru (Genel)	952	388	1.340
Satış Danışmanı	816	427	1.243
Sekreter	866	17	883
Temizlik Görevlisi	722	141	863
Ön Muhasebeci	564	180	744
Çaycı	638	42	680
Aşçı Yardımcısı	591	70	661
Kasiyer	503	146	649

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Balıkesir ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Balıkesir ilinde Kuruma kayıtlı 7 bin 115 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Balıkesir ilindeki ilk 10 meslekteki toplam kayıtlı işsiz sayısının %45,5'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Temizlik) ve Büro Memuru(Genel) meslekleri takip etmiştir. Başvurularda olduğu gibi kadın kayıtlı işsizlerde de aynı durum söz konusudur. Kadınlarda Beden İşçisi(Genel), Beden İşçisi(Temizlik), Büro Memuru(Genel) gibi mesleklerin yanı sıra Çocuk Gelişim Elemanı, Aşçı, Ön Muhasebeci ve Bilgisayar İşletmeni gibi nitelikli mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016)

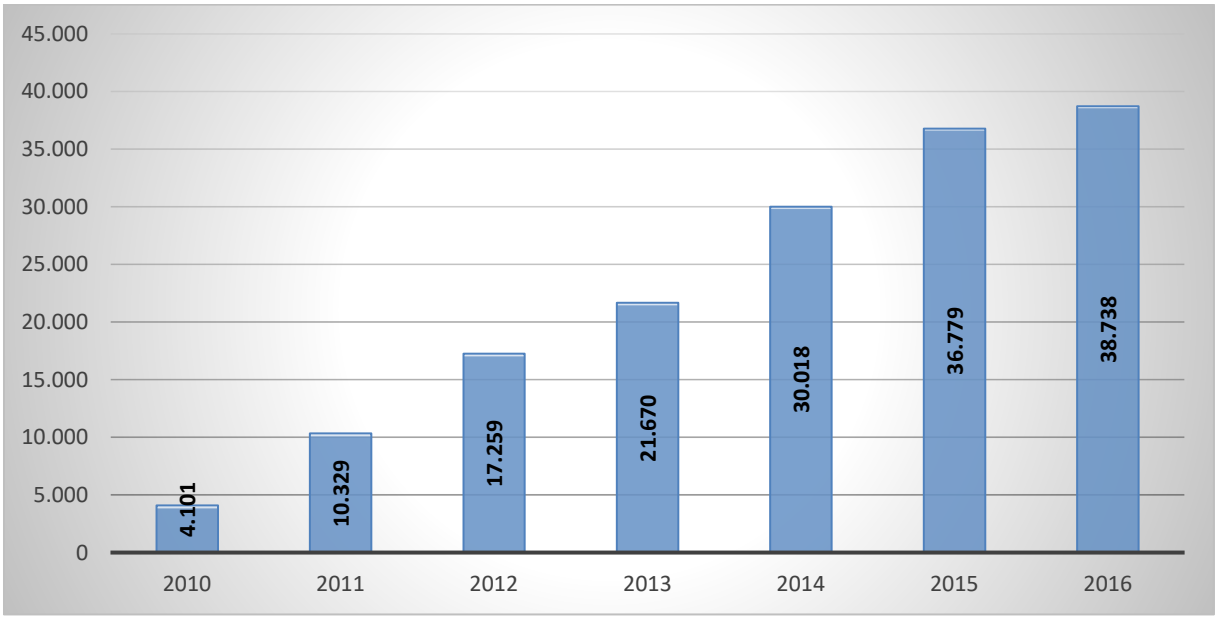

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 4 bin 101 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2016 yılına gelindiğinde 38 bin 738 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları 2010 yılından itibaren 2016 yılına kadar sürekli artış eğilimi göstermiştir. 2015 yılında ki açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 22,5 oranında artış göstermiştir. Açık iş sayısı 38 bin 738 ile 2016 yılında zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 5,3'lük gibi bir artış sergilemiştir.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016)

Meslekler	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	16.770
Güvenlik Görevlisi	6.473
Beden İşçisi (Temizlik)	927
Satış Danışmanı	831
Garson (Servis Elemanı)	790
Kasiyer	611
Deri Konfeksiyon Makinecisi	586
Gaz Altı Kaynakçısı	493
Reyon Görevlisi	463
Ön Muhasebeci	451

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ilinde 2016 yılında ilk 10 meslekte 28 bin 395 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde ve başvuru sayılarında olduğu gibi ilk sırada 16 bin 770 tane açık işe sahip Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı ilk 10 meslekteki toplam açık iş sayısının %59,05'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi ve Beden İşçisi(Temizlik) meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşgücü piyasasının arz ve talep yönlü olduğu düşünüldüğünde işgücü talebinin artması ile daha fazla bireyin işe yerleşmesi doğal bir sonuçtur. Bu nedenle işe yerleştirme sayılarının artması için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu unutulmamalıdır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016)

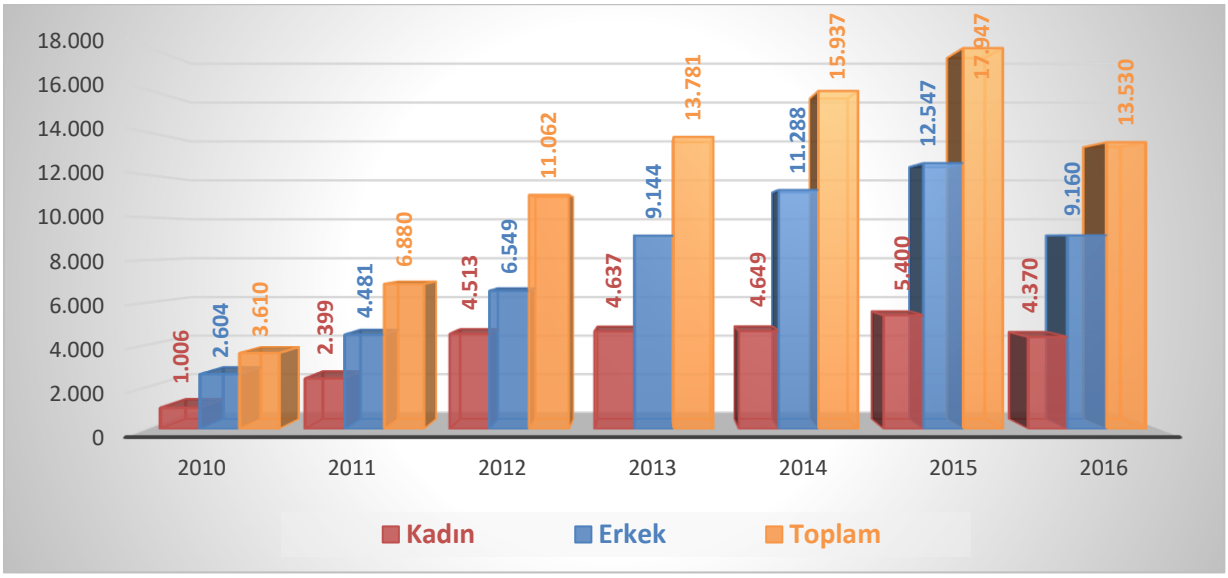

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 3 bin 610 olan Balıkesir ilinde işe yerleştirilenlerin 2 bin 604'ü erkeklerden, geri kalan 1.006 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar 2015 yılına kadar artış, 2016 yılında ise düşüş eğilimi göstermiştir. 2016 yılında Balıkesir ilinde 13 bin 530 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2016 yılına kadar işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 30 ile 35'i kadınlardan oluşurken bu oran 2016 yılında yüzde 32,2 olmuştur.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2016 yılında işe yerleştirme rakamlarında bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	1.977	4.796	6.773
Güvenlik Görevlisi	373	1.860	2.233
Beden İşçisi (Temizlik)	325	233	558
Satış Danışmanı	122	107	229
Reyon Görevlisi	99	112	211
Gaz Altı Kaynakçısı		169	169
Garson (Servis Elemanı)	65	89	154
Kasiyer	100	54	154
Tıbbi Dokümantasyoncu ve Sekreter	112	36	148
Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi	89	39	128

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ilinde 6 bin 773 tane işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı ilk 10 meslekteki toplam işe yerleştirme sayısının %62,9'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik) , Satış Danışmanı meslekleri takip etmektedir. Kadınlar en çok Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik) mesleklerinde işe yerleştirilirken, erkekler en çok Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Beden İşçisi (Temizlik) mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016)

MEK				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	121	1.598	1.084	2.682
2011	145	1.614	1.349	2.963
2012	151	1.406	1.548	2.954
2013	60	748	473	1.221
2014	65	840	448	1.288
2015	112	1.947	616	2.563
2016	53	1.000	227	1.227

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kurslarına en fazla katılım 2011 yılında olmuştur. Düzenlenen 145 kursa 1 bin 614 kadın kursiyer, 1 bin 349 erkek kursiyer katılarak toplam 2 bin 963 kursiyer katılım sağlamıştır. 2016 yılında ise düzenlenen 53 mesleki eğitim kursuna bin 227 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin bini kadın, 227'si erkeklerden oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırarak işsizlik probleminin çözülmesini hedefleyen programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Kursa katılan bireylerin cinsiyetleri incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2016 yılında katılan kursiyerlerin yüzde 81,5'i kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Deri Konfeksiyon Makinecisi	Gaz Altı Kaynakçısı	Deri Konfeksiyon Makinecisi
Süt Sığırı Yetiştiricisi	Süt Sığırı Yetiştiricisi	Süt Sığırı Yetiştiricisi
Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)
Hasta Kabul Görevlisi	Deri Konfeksiyon Makinecisi	Gaz Altı Kaynakçısı
Turistik Ve Hediyelik Eşya Yapımcısı	Kalorifer Ateşçisi (Katı Ve Sıvı Yakıt)	Hasta Kabul Görevlisi
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Ahşap İskelet Montaj Elemanı	Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Garson (Servis Elemanı)	Turistik Ve Hediyelik Eşya Yapımcısı
Arıcı	Arıcı	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Giyim Aksesuarları Dikim Elemanı	Hasta Kabul Görevlisi	Arıcı
Biber Yetiştiricisi	Bağ Budama İşçisi	Giyim Aksesuarları Dikim Elemanı

Kaynak: İŞKUR

Kadınlarda en fazla Deri Konfeksiyon Makinecisi, Süt Sığırı Yetiştiricisi ve Hasta ve Yaşlı Refakatçisi mesleğinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Gaz Altı Kaynakçısı, Süt Sığırı Yetiştiricisi ve Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

İEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	102	120	41	161
2011	119	337	291	628
2012	212	294	456	750
2013	337	447	560	1.007
2014	539	573	646	1.219
2015	1184	970	1.101	2.071
2016	1254	1.359	1.258	2.617

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olunamamasının yanında yeterli iş tecrübesine sahip olunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2011 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2016 yılında düzenlenen toplam kurs sayısı 2010 yılına göre 12,29 kat artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2016 yılında bin 254 program düzenlenmiş olup toplam 2 bin 617 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 51,9'ü kadınlardan yüzde 48,1'si erkeklerden oluşmaktadır. Artış eğiliminde olan işbaşı eğitim programından 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 29,79 oranında daha fazla kişi faydalanmıştır.

Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı	Satış Elemanı (Perakende)	Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı
Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi	Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Kasiyer	Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı	Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi
Peynir İmal İşçisi	Metal Levha İşçisi	Satış Elemanı (Perakende)
Ön Muhasebeci	Elektronik Haberleşme (Telekomünikasyon) Teknikeri	Peynir İmal İşçisi
Satış Danışmanı	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Garson (Servis Elemanı)
Makineci (Dikiş)	Büro Memuru (Genel)	Kasiyer
Aşçı Yardımcısı	Peynir İmal İşçisi	Ön Muhasebeci
Satış Elemanı (Perakende)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Makineci (Dikiş)

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında en fazla Piliç Kesim ve İşleme Elemanı, Büro Memuru (Genel) ve Satış Danışmanı mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Piliç Kesim ve İşleme Elemanı, Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi ve Büro Memuru (Genel) mesleklerinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Satış Elemanı(Perakende), Garson(Servis Elemanı) ve Satış Danışmanı mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

GEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2014	23	333	228	561
2015	21	327	206	533
2016	27	391	325	716

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2016 yılında 27 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2016 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programlarından yararlanan kişi sayısı 2015 yılına göre 34,3 artmıştır. Programa 391'i kadın, 325'i erkek olmak üzere toplam 716 kişi katılmıştır.

Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016)

TYP				
Yıllar	Program	Kadın	Erkek	Toplam
2010	1	3	22	25
2011	32	226	252	478
2012	45	314	390	704
2013	43	343	282	625
2014	48	657	366	1.023
2015	122	3.299	2.679	5.978
2016	76	1.415	836	2.251

Kaynak: İŞKUR

Toplum Yararına Programlar; işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve geçici gelir desteği sağlamak gayesiyle uygulanmaktadır. Balıkesir ilinde 2015 yılında toplum yararına programlara katılanların sayısında ciddi bir artış meydana gelmiştir. 2016 yılından toplam 76 program açılmış olup bu programlara bin 415'i kadın, 8362'sı erkek olmak üzere toplamda 2 bin 251 kişi katılmıştır. Toplum yararına programlar en fazla Çevre Temizliği, Ağaçlandırma ile MEB'e bağlı okulların Bakım Onarım Temizlik ve işlerinde düzenlenmiştir.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016)

Yıllar	Başvuru Sayısı	Hak Eden Sayısı
2010	4.636	3.678
2011	4.294	3.488
2012	6.205	4.131
2013	8.071	5.221
2014	10.623	6.473
2015	11.386	6.639
2016	15.107	8.370

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ilinde 2016 yılında toplam 15 bin 107 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 8 bin 370'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuranların sayısı 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 32,68 oranında artmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 26,1 oranında artış göstermiştir.

Tablo 12'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016)

Meslekler	İÖ Hakeden Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	1.487
Satış Danışmanı	375
Şoför-Yük Taşıma	260
Büro Memuru (Genel)	235
Beden İşçisi (Temizlik)	223
Ön Muhasebeci	194
Temizlik Görevlisi	167
Garson (Servis Elemanı)	159
Kasiyer	105
Aşçı	104

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ili için başvuru sayısı, kayıtlı işsiz sayısı ve açık iş sayısında ilk sırada yer alan Beden İşçisi (Genel) mesleği işsizlik ödeneğini hak edenler içinde de birinci sırada yer almaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bin 487 kişi işsizlik ödeneği almayı hak etmiştir. Bu rakam ilk 10 meslekteki toplam işsizlik ödeneğini almaya hak edenlerin %44,9'unu oluşturmaktadır. Satış Danışmanı mesleğinde ise bu sayı 375 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Şoför-Yük Taşıma ve Büro Memuru(Genel) meslekleri takip etmiştir. Tablo 12'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında Türkiye genelinde 90 bin 749 işyeri ziyaret edilerek yüz yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2018 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Balıkesir ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Balıkesir ilinde bin 934 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 46 bin 970 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Balıkesir ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 1'de Balıkesir ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
İmalat	249
Toptan ve perakende ticaret	213
İnşaat	137
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	75
Ulaştırma ve depolama	65
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	61
Madencilik ve taş ocakçılığı	32
Eğitim	28
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	20
Diğer hizmet faaliyetleri	17
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	15
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	7
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	5
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4
Bilgi ve iletişim	2
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Finans ve sigorta faaliyetleri	2
Genel Toplam	**934**

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Balıkesir ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 26,65'i İmalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 43,76'dır. Bu durumda Balıkesir ilinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 22,8'i bu sektörde bulunmaktadır. Ayrıca yüzde 15,93'ü olan Türkiye ortalamasının üzerinde bir oran olarak gerçekleşmiştir. Balıkesir ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim sektörlerinde bulunmaktadır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü ise 4

işyeri ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Balıkesir ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup mutlaka istihdamı 20'den az olan bir Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan banka şubesi mevcut olacağından verilerin düşük olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

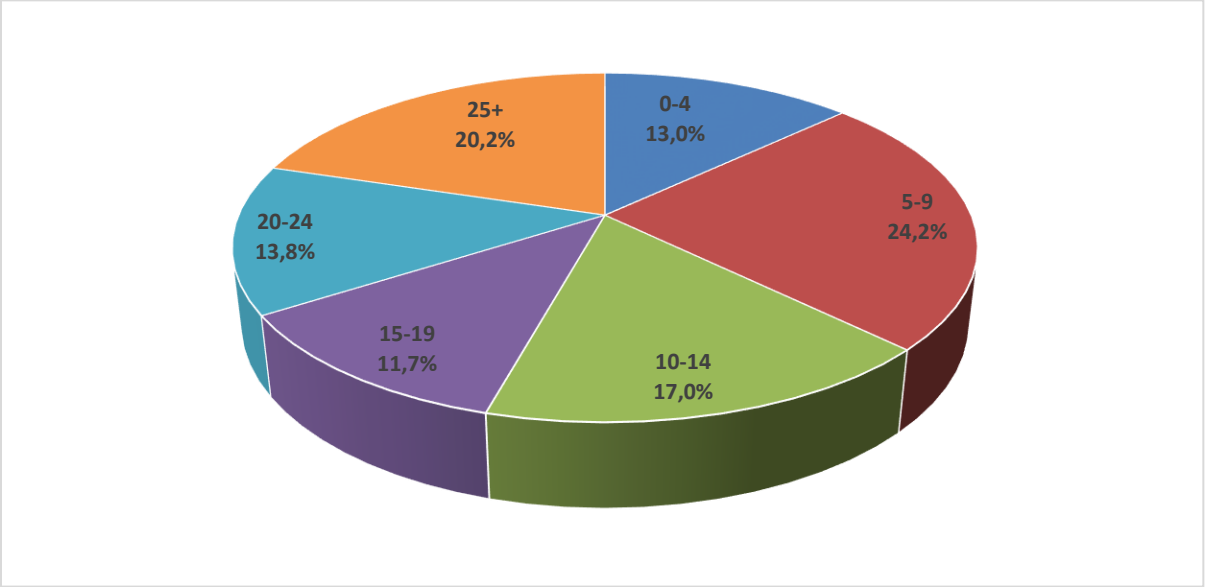

Kaynak: İPA 2017

Grafik 1'de görüldüğü üzere Balıkesir ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 24,2'si 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 17,0'dir. İşyerlerinin yaklaşık % 37'si 0-9 yaş aralığındadır. Yaklaşık her 3 işyerinden biri ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

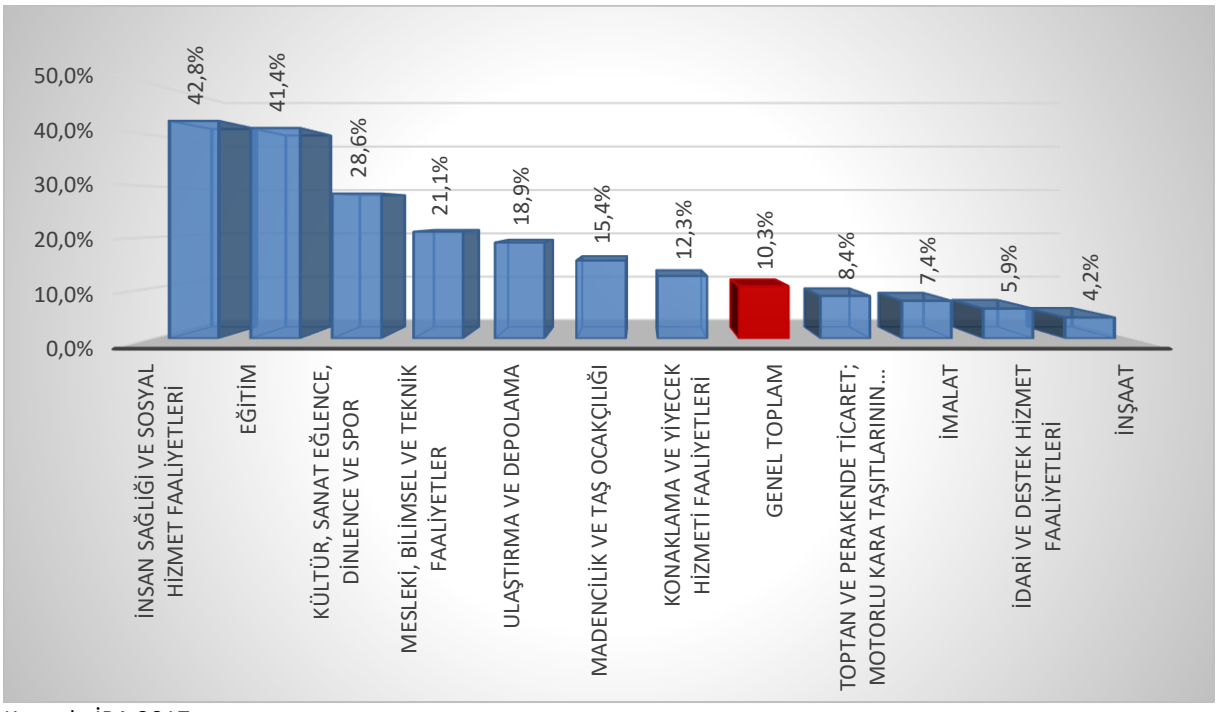

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 42,8'inde part-time çalışan bulunmaktadır. Balıkesir ili genelinde part-time çalışma oranı yüzde 10,3 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 36 ile birinci sırada yer almıştır. Balıkesir ilinde ikinci sırada Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 41,4'ünde part-time çalışanı bulunmaktadır Üçüncü sırada ise yüzde 28,6 ile Kültür, sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat sektöründe işgücü part-time çalışma yapma eğiliminde daha az bulunmaktadır. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Şekil 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

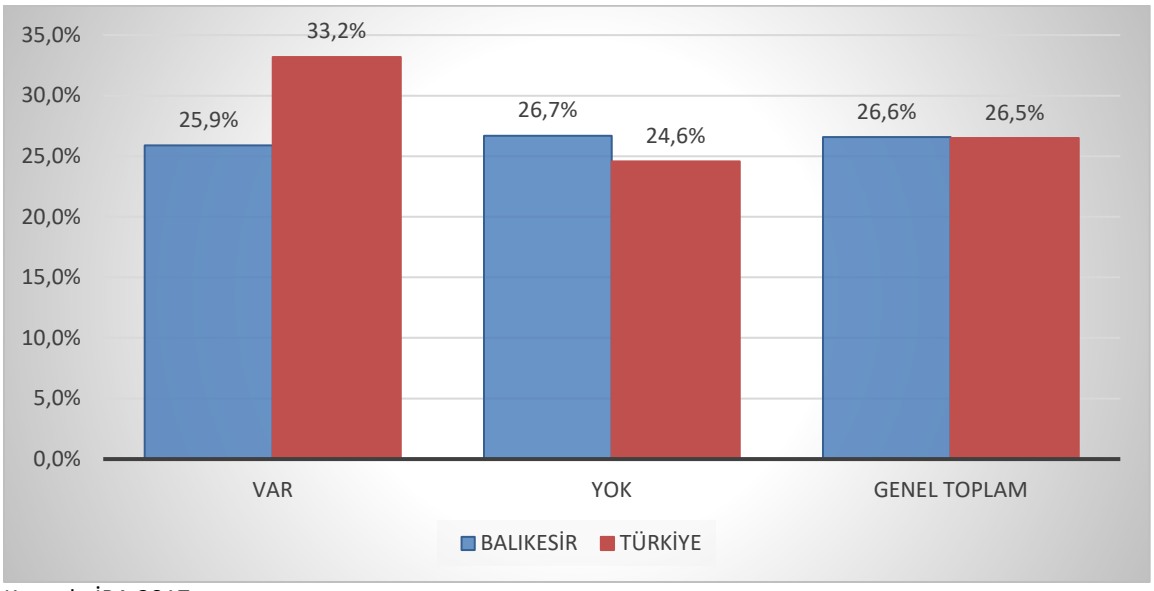

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,5'ini kadınlar oluşturmaktayken Balıkesir ilinde bu oran yüzde 25,9 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Balıkesir ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 25,9 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 26,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33,2 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,6'da kalmıştır. Balıkesir ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumsuz etkilemektedir. Türkiye geneli'nin aksine tam zamanlı çalışma olan işyerlerinde kadın çalışanların oranı'nın daha yüksek olduğu görülmüştür.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

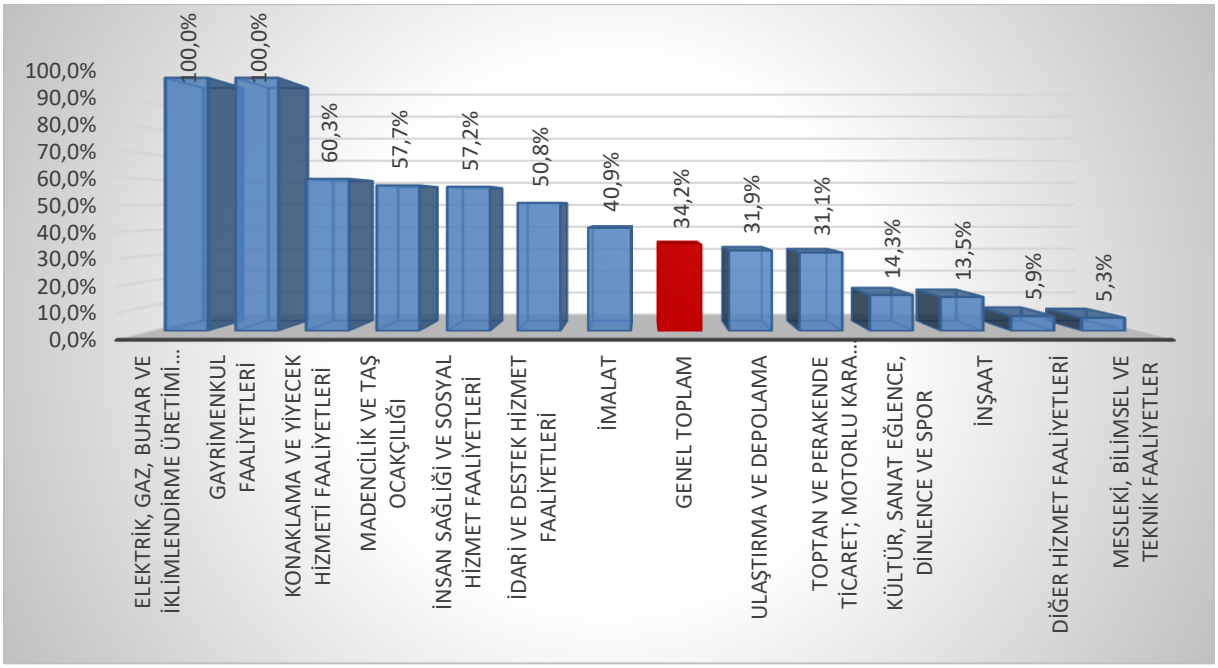

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde 20+ işyerlerinin yüzde 34,2'sinde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 25,7'dir. Balıkesir ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde görünmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 100,0'ünde vardiyalı çalışma söz konusudur. Ancak Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe işyeri sayısının diğer sektörlere göre az olması da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni çalışma saatlerinin düzenli olması gerektiğinde kaynaklanmaktadır. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan inşaat sektöründe bu oran yüzde 13,5 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Balıkesir ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Gayrimenkul Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, İdari Destek Hizmet Faaliyetleri, İmalat sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

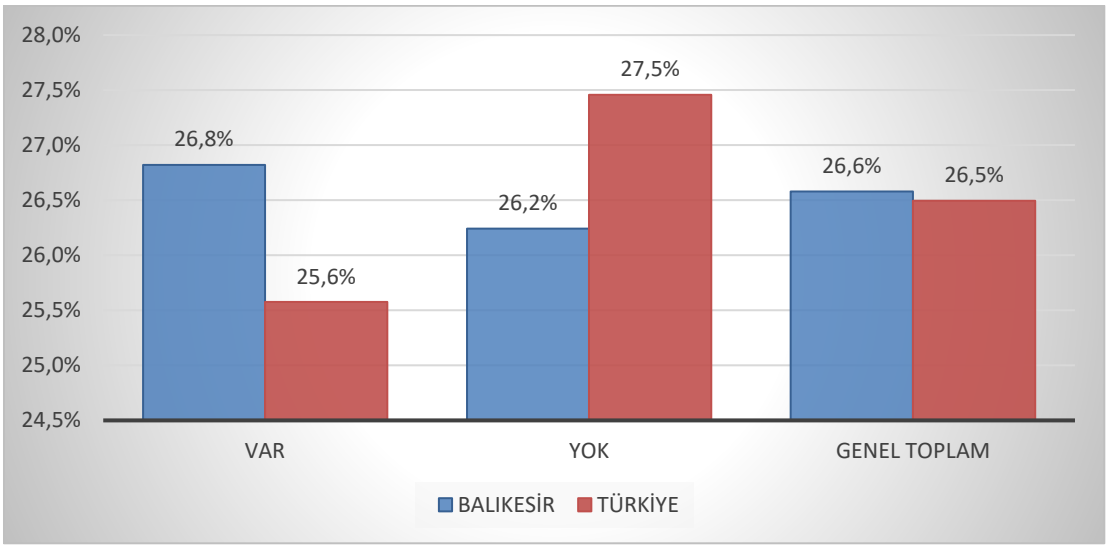

Kaynak: İPA 2017

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilime ters yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 26,8'i kadın, yüzde 73,2'si ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 26,2'ye düşmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 26,6'sının kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 4 çalışandan 1'i kadın 3'ü erkeklerden oluşmakta olup Türkiye ortalamasına da yakın bir oran söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,9 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Balıkesir ilinde ters yönde işlemektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

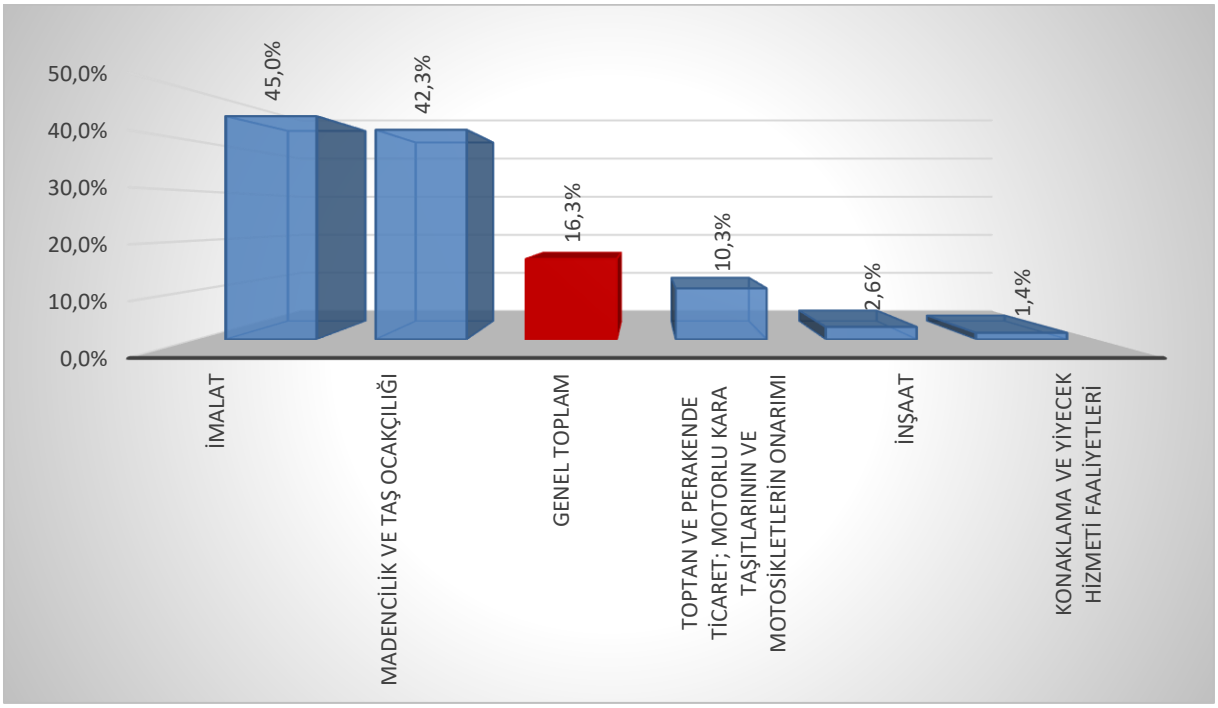

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde 20+ işyerleri arasında 17 sektörden 5 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 45,0'i ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 42,3'ü ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Balıkesir ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,1'i ihracat yapmakta ve Balıkesir ilinde olduğu gibi ilk iki sektör olarak yüzde 55,2 ile İmalat ve yüzde 30,3 ile de Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İmalat sektöründe söz konusu oranın yüksek çıkmasının en önemli sebebi işyeri sayısının az olmasıdır. Balıkesir ilinde yoğun olarak Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe yer alan işverenler olmasına rağmen ihracat yapan işyeri oranı yüzde 1,4 ile son sırada yer almaktadır. İmalat sektörü ilin önemli bir payını oluştururken ihracat yapan işyerlerinde de yoğunluktadır. İmalat sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 45'i ihracat yapmaktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

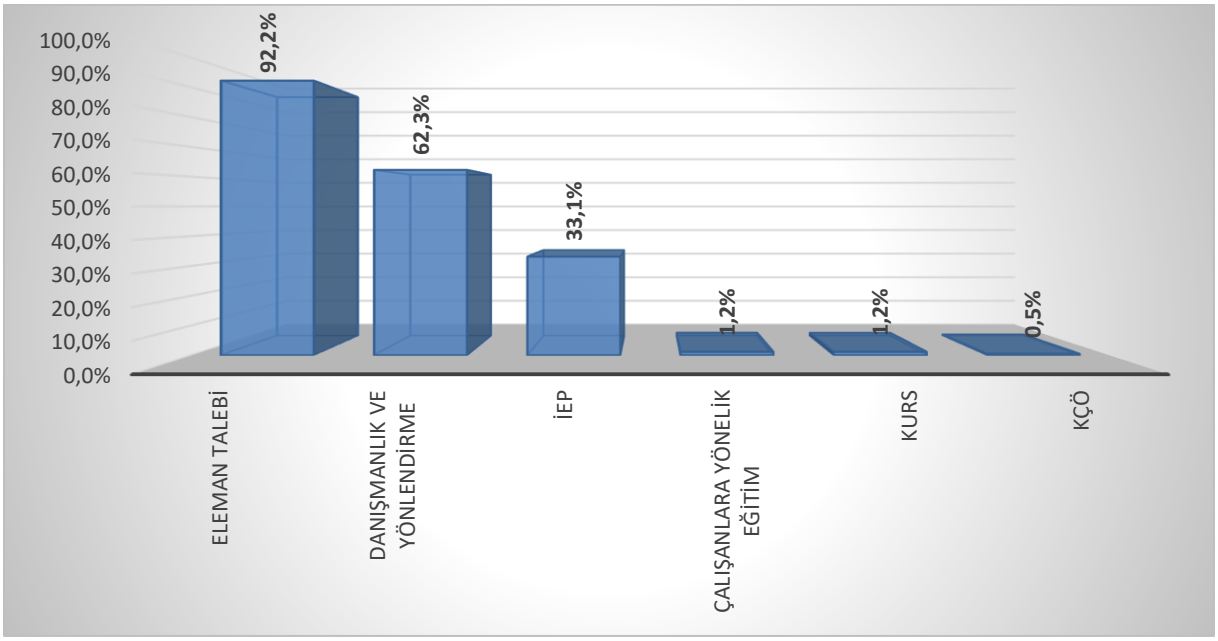

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 65,1'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 55,4 olarak gerçekleşmiştir.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok Eleman Talebi hizmeti almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 92,2'si Eleman Talebi Programından yararlanırken yüzde 62,3'ü Danışmanlık ve Yönlendirme alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

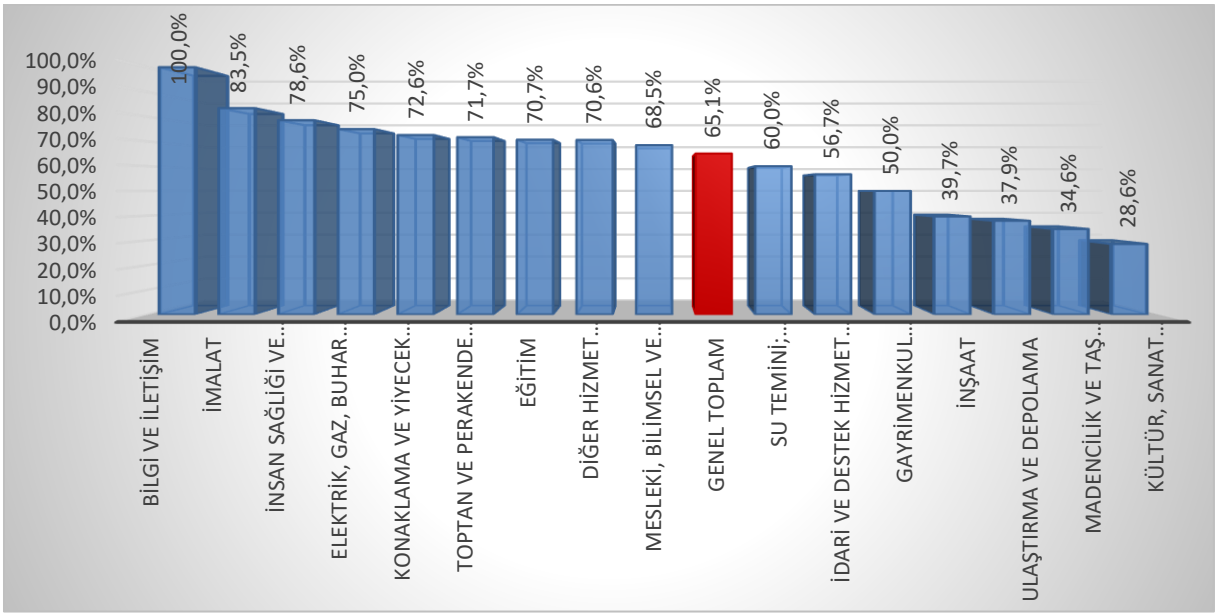

Kaynak: İPA 2017

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Balıkesir ilinde Bilgi ve İletişim sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 100 'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işyerine sahip olan İmalat sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 65,1'in üstüne çıkarak yüzde 83,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. İlin diğer önde gelen sektörlerinden olan Toptan ve Perakende Ticaret ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde bu oran sırası ile yüzde 71,7 ve yüzde 72,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
İmalat	2,0%	66,8%	94,1%	40,1%	0,5%	1,5%
Toptan ve perakende ticaret	-	57,3%	92,3%	29,6%	-	0,7%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	-	67,9%	96,2%	35,8%	1,9%	-
İnşaat	1,9%	61,9%	91,4%	21,2%	-	1,9%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	-	65,3%	86,1%	34,1%	-	-
Ulaştırma ve depolama	-	62,7%	95,8%	16,7%	-	-
Eğitim	-	53,2%	82,3%	35,5%	-	-
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-	61,6%	84,6%	61,5%	-	-
Diğer hizmet faaliyetleri	8,3%	50,0%	91,7%	16,7%	-	8,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	-	72,7%	81,9%	72,7%	9,1%	9,1%
Madencilik ve taş ocakçılığı	11,1%	44,4%	100,0%	-	-	-
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	66,7%	100,0%	-	-	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	-	-	100,0%	-	-	-
Bilgi ve iletişim	-	51,3%	100,0%	-	-	-
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	100,0%	-	-	-	-
Gayrimenkul faaliyetleri	-	-	100,0%	-	-	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	-	-	-	-	-
Genel Toplam	**1,2%**	**62,3%**	**92,2%**	**33,1%**	**0,5%**	**1,2%**

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde en çok Bilgi ve İletişim sektöründe yer alan işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 14'de yer almaktadır. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yüzde 72,7'si işbaşı eğitim programından, yüzde 81,9'u Eleman Talebi hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe yer alan işyerleri İŞKUR'un sadece Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanmıştır. İŞKUR hizmetlerinden faydalanan Gayrimenkul Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı,

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe yer alan işyerlerinin hepsi Eleman Talebinden faydalanmışlardır.

İŞKUR'dan Kurs talebinde bulunan yüzde 9,1 ile en çok İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleridir . Bu oran Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe yüzde 8,3 ve İnşaat sektöründe ise yüzde 1,9 olarak gerçekleşmiştir. İşyeri ağırlığını yoğun olarak elinde tutan bu üç sektör İŞKUR'dan Kurs ve İşbaşı Eğitim Programı talebinde bulunarak personel ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır.

Özellikle kısa çalışma ödeneği almak için diğer sektörlere nazaran İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü işverenleri daha çok İŞKUR ile temasa geçmiştir.

Şekil 13'de ise işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumlarına göre işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları Balıkesir ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri

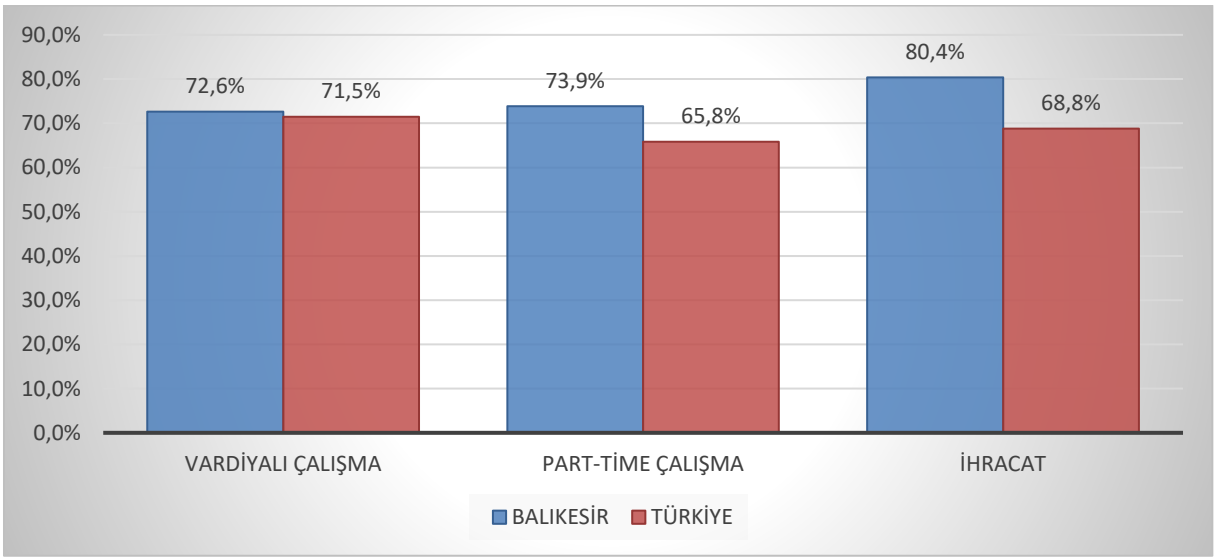

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 71,5'i İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır. Balıkesir ilinde ise bu oran yüzde 72,6 ile Türkiye ortalamasının üstünde gerçekleşmiştir. Balıkesir ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 34,7'si vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Balıkesir ilinde işyerlerinin yüzde 16,3'ü ihracat yaparken, bu işyerlerinin yaklaşık 5'te 4'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Söz konusu oran Türkiye genelinin üstündedir.

Balıkesir ilinde part-time çalışma yapılan işyerlerinin % 73,9'u İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktayken, Türkiye genelinde bu oran % 65,8 düzeyindedir.

Mevcut İstihdam

Balıkesir ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 46 bin 970 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 34 bin 486 çalışan erkeklerden, 12 bin 484 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın	Erkek	Toplam
İmalat	5.595	14.961	20.556
Toptan ve perakende ticaret	1.886	5.596	7.483
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1.481	3.328	4.809
İnşaat	332	3.054	3.386
Ulaştırma ve depolama	294	2.645	2.939
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	971	1.389	2.359
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	731	599	1.330
Madencilik ve taş ocakçılığı	66	1.027	1.093
Eğitim	574	441	1.015
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	313	409	722
Diğer hizmet faaliyetleri	74	291	365
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	90	199	289
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2	256	258
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	21	145	166
Gayrimenkul faaliyetleri	35	60	95
Finans ve sigorta faaliyetleri	8	48	56
Bilgi ve iletişim	10	39	49
Genel Toplam	**12.484**	**34.486**	**46.970**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre dağılımda ise; Balıkesir ilinde çalışanların önemli bir kısmı İmalat Faaliyetleri sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Balıkesir ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerde yüzde 72,78 oranında, kadınlarda ise yüzde 27,21 oranında İmalat

sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Toplam çalışan sayıları içinde ise imalat sektöründe çalışma oranı yüzde 43,76 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından fazla olduğu görülmektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

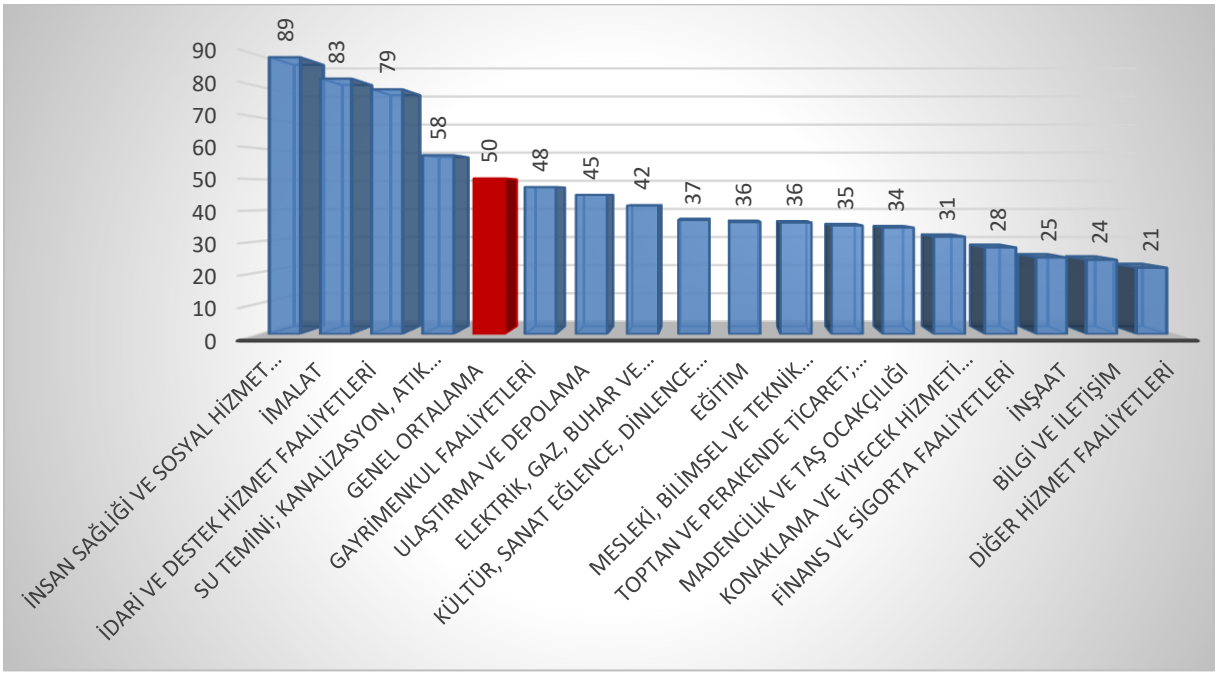

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 14'de Balıkesir ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 50 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile İmalat sektörlerinde bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 89; ikinci sırada bulunan İmalat sektöründe 83 kişi ve üçüncü sırada bulunan İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe 79 kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 16'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın	Erkek	Toplam
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2.185	8.180	10.365
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.578	6.848	8.426
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2.557	5.837	8.394
Hizmet ve Satış Elemanları	1.891	4.238	6.130
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	594	3.417	4.011
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1.665	2.108	3.773
Profesyonel Meslek Mensupları	1.565	2.144	3.709
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	244	894	1.138
Yöneticiler	204	819	1.023
Genel Toplam	**12.484**	**34.486**	**46.970**

Kaynak: İPA 2017

Toplam çalışanların içerisinde Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 22,06'sı, erkek çalışanların yüzde 17,41'ü ve kadın çalışanların yüzde 4,65'i bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almakta ve yüzde 17,93 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Balıkesir ilinde kadınların yüzde 12,53'ü Profesyonel Meslek Mensupları, yüzde 13,33'ü Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda yer almaktadır. Erkeklerin ise yüzde 6,21'i Profesyonel Meslek Mensupları ve yüzde 6,11'i Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda yer almaktadır.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Yöneticiler olmuştur. Balıkesir ilinde tarım sektörü'nün çalışma kapsamı'nın dışında olması sebebiyle Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları sektöründe çalışan sayısı'nın az olduğu görülmektedir.

Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşletme Yaşı (Yıl)	Kadın	Erkek	Toplam
0-4	1.972	3.406	5.379
5-9	2.650	6.804	9.455
10-14	1.690	4.820	6.510
15-19	1.101	3.344	4.446
20-24	1.512	4.572	6.085
25+	3.558	11.539	15.096
Genel Toplam	**12.484**	**34.486**	**46.970**

Kaynak: İPA 2017

Tablo 17'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; yaşı küçük olan işletmelerde kadın çalışan sayısının toplam çalışan sayısı içindeki payının daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kadın istihdamının son yıllarda artan bir seyir izlediğini söylemek mümkündür.

İstihdamda bulunanların büyük bir çoğunluğu uzun yıllar faaliyet gösteren işyerlerinde çalışmaktadır. Ayrıca genç yaştaki işyerleri Balıkesir ilinde piyasada önemli bir yere sahiptir. İşyerlerinin yarısını 15-19, 20-24 ve 25 + yaş aralığında yer alan işyerleri oluşturmaktadır. Bu yüzden çalışan sayısının önemli bir bölümü söz konusu işyerlerinde bulunmaktadır.

Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Beden İşçisi (Genel)	Diğer Başka Yerde Sınıflandırılmamış İçki Ve Gıda Maddeleri İşçileri	Beden İşçisi (Genel)
Şoför-Yük Taşıma	Temizlik Görevlisi	Şoför-Yük Taşıma
Diğer Başka Yerde Sınıflandırılmamış İçki Ve Gıda Maddeleri İşçileri	Beden İşçisi (Genel)	Güvenlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı
Güvenlik Görevlisi	Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı	Beden İşçisi (İnşaat)
Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı	Satış Danışmanı	Gaz Altı Kaynakçısı
Büro Memuru (Genel)	Kasiyer	Elektrik Teknikeri
Satış Danışmanı	Muhasebeci	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Makineci (Dikiş)	Diğer Başka Yerde Sınıflandırılmamış İçki Ve Gıda Maddeleri İşçileri
Gaz Altı Kaynakçısı	Ön Muhasebeci	Şoför (Yolcu Taşıma)

Kaynak: İPA 2017

Tablo 18'de ise Balıkesir ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ilk beş meslek içerisinde üç mesleğin erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklıdır. Beden İşçisi(Genel) mesleği hem kadınlar hem de erkek çalışanlar arasında en fazla çalışılan ilk üç meslek arasında yer almaktadır. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde erkeklerden farklı olarak Büro Memuru(Genel), Satış Danışmanı ve Kasiyer bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

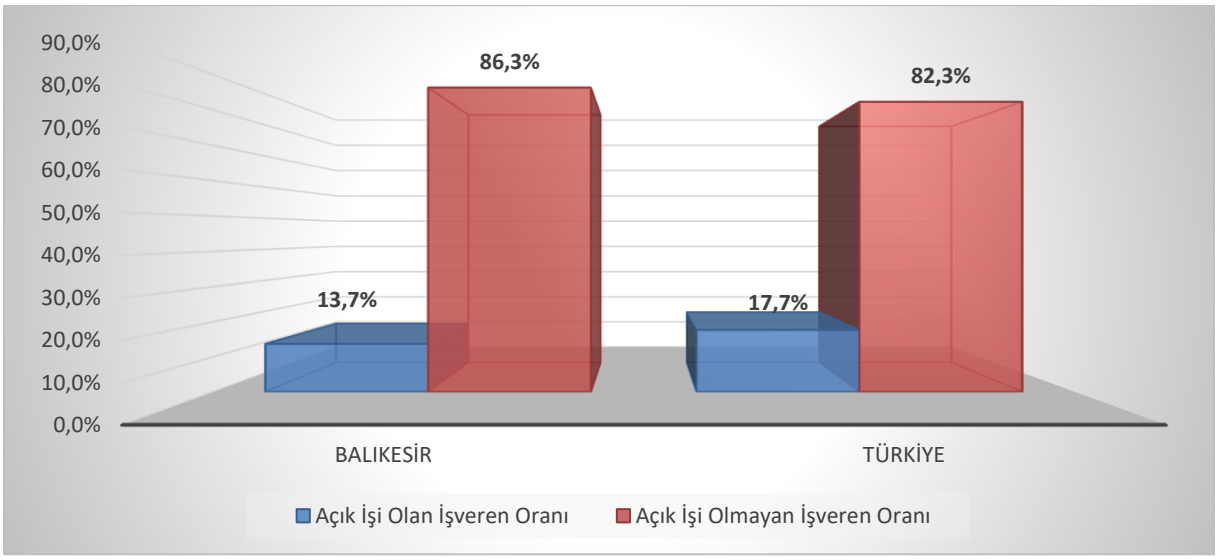

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 13.7'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir.

Balıkesir ilinde 128 işyerinden 485 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Açık İş Sayısı
İmalat	253
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	67
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	60
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	44
İnşaat	23
Eğitim	14
Ulaştırma ve depolama	13
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	5
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Genel Toplam	**485**

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir.485 kişilik açık işin yüzde 52,16'sına tekabül eden 253 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleridir.

Tablo 20'de ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2,8%	50,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1,7%	23,3%
Eğitim	1,4%	22,7%
İmalat	1,2%	21,1%
Gayrimenkul faaliyetleri	1,0%	20,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,9%	12,5%
Toptan ve perakende ticaret	0,8%	10,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,7%	9,2%
İnşaat	0,7%	7,5%
Ulaştırma ve depolama	0,5%	6,4%
Genel Toplam	**1,0%**	**13,7%**

Kaynak: İPA 2017

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 20'den de görüleceği üzere Balıkesir ilinde açık iş oranı yüzde 1,0 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Balıkesir ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 99 kişilik dolu kadronun yanında 1 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,8 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri olarak tespit edilmiştir.

Açık iş verme oranında da Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 50,0'sinde açık iş bulunmaktadır. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri yüzde 23,3 ile Eğitim yüzde 22,7 ve yüzde 21,1 ile İmalat sektörü takip etmektedir. Bir diğer ifadeyle bu sektörlerdeki her 4 işyerinden 1'inde açık iş mevcuttur.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

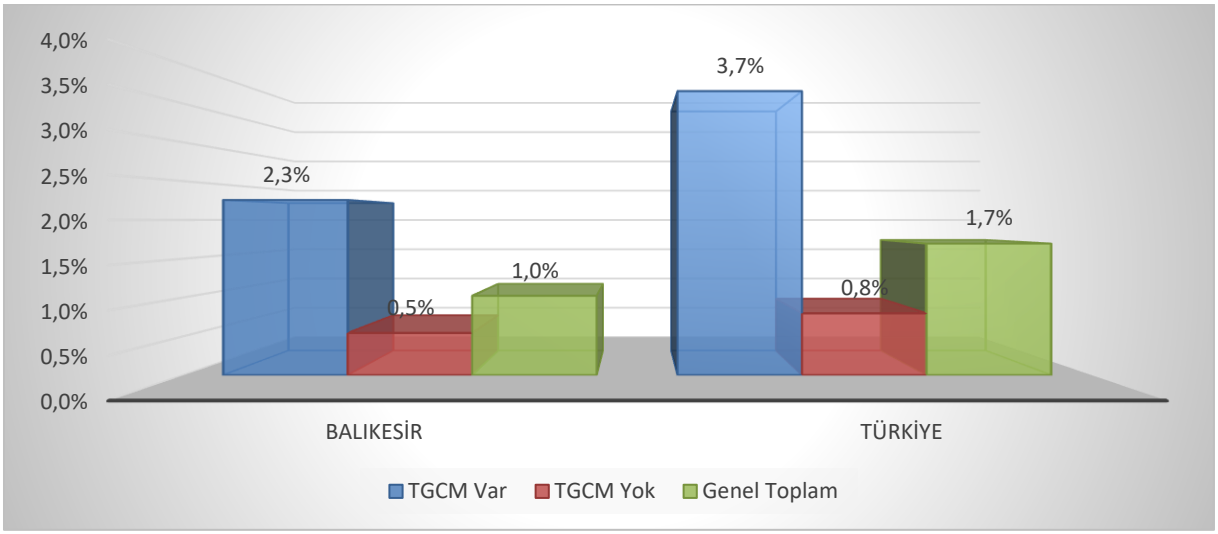

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 2,3; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,5 olarak gerçekleşmiştir. Balıkesir ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

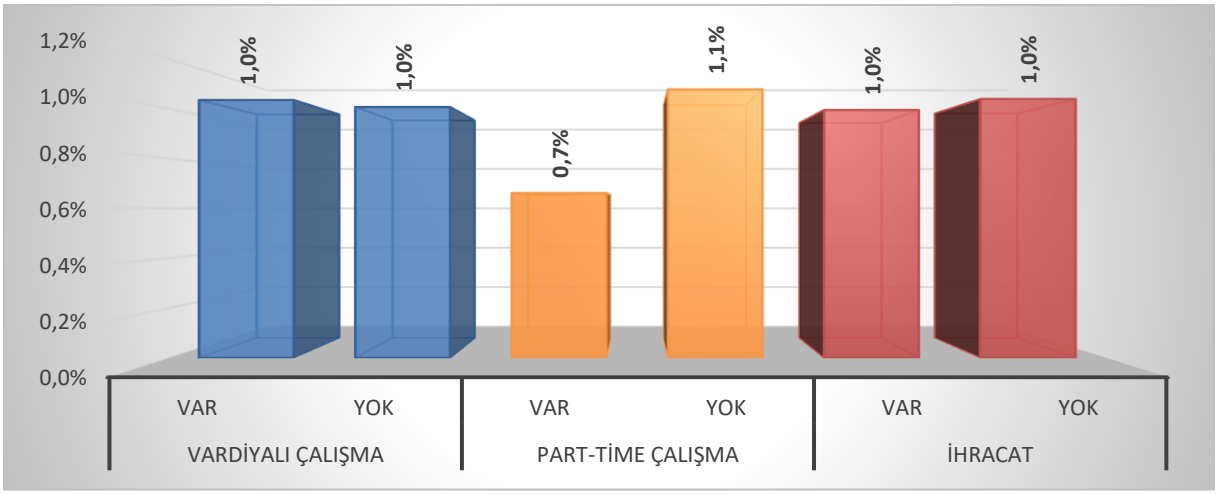

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,0, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,0 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 0,7, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,1'dir. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 1,0, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,0 olarak tespit edilmiştir. Vardiyalı çalışma ve ihracat durumlarında açık iş oranı Balıkesir iline ait olan yüzde 1,0'lik açık iş oranı ile aynıdır.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

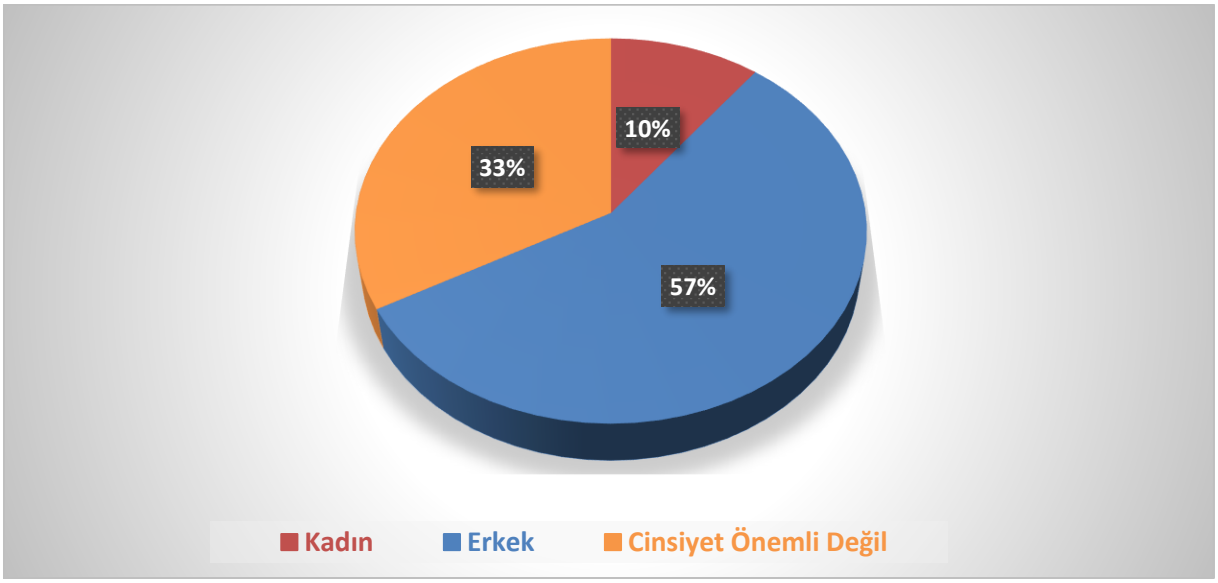

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 18'de ise Balıkesir ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 57'sinde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu

oran yüzde 10 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 33 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

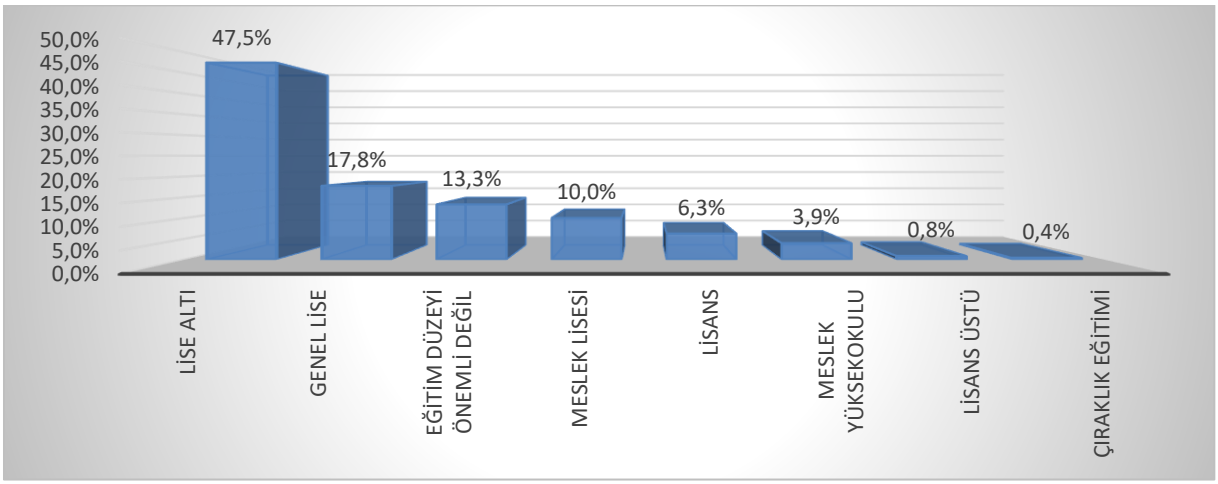

Kaynak: İPA 2017

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Balıkesir ilindeki açık işlerin yüzde 13,3'ünde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. Açık işlerin eğitim düzeyine göre dağılımında ilk sırayı yüzde 47,5 ile lise altı eğitim düzeyi oluşturmaktadır. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise genel lise seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,4 ile Çıraklık Eğitimidir

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

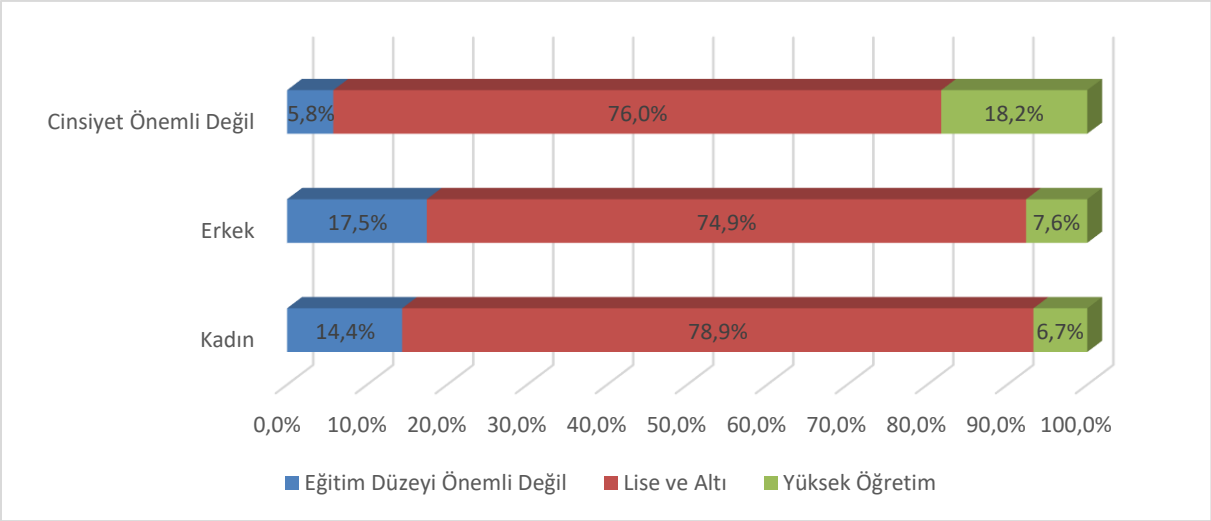

Kaynak: İPA 2017

Şekil 20'de görüleceği üzere lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiştir. Ayrıca erkeklerde talep edilen açık işlerde herhangi bir eğitim seviyesinin istenmemesi kadınlara göre daha fazladır. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihine göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitimli işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 21'de Balıkesir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Eğitim Seviyesi Önemli Değil	Lise ve Altı	Yüksek Öğretim
İmalat	15,4%	77,2%	7,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	10,8%	78,5%	10,8%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	12,3%	87,7%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8,2%	82,6%	9,2%
İnşaat	0,0%	80,2%	19,8%
Eğitim	0,0%	0,0%	100,0%
Ulaştırma ve depolama	53,7%	46,3%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	0,0%	100,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**13,3%**	**75,7%**	**11,0%**

Kaynak: İPA 2017

İşyerlerinden alınan açık işlerin tamamı için yükseköğretim seviyesinde talep verilen sadece iki sektör bulunmaktadır. Bu sektörler, Eğitim ve Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleridir. Tamamen lise ve altı seviyesinde açık iş verilen sektörler ise Su Temini ve Gayrimenkul Faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Ulaştırma ve Depolama sektöründeki açık işlerin yüzde 53,7 gibi bir oranında herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmamıştır. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle lise altı ya da üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen ikinci sektör ise İmalat sektörü olmuştur. İmalat sektöründeki açık işlerin yüzde 15,4'ünde işverenler "Eğitim Seviyesi Önemli Değil" seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 77,2'sinde de lise ve altı seviyesi talep edilmiştir.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektörler ise; Eğitim, Gayrimenkul Faaliyetleri, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile Su Temini sektörleri olmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

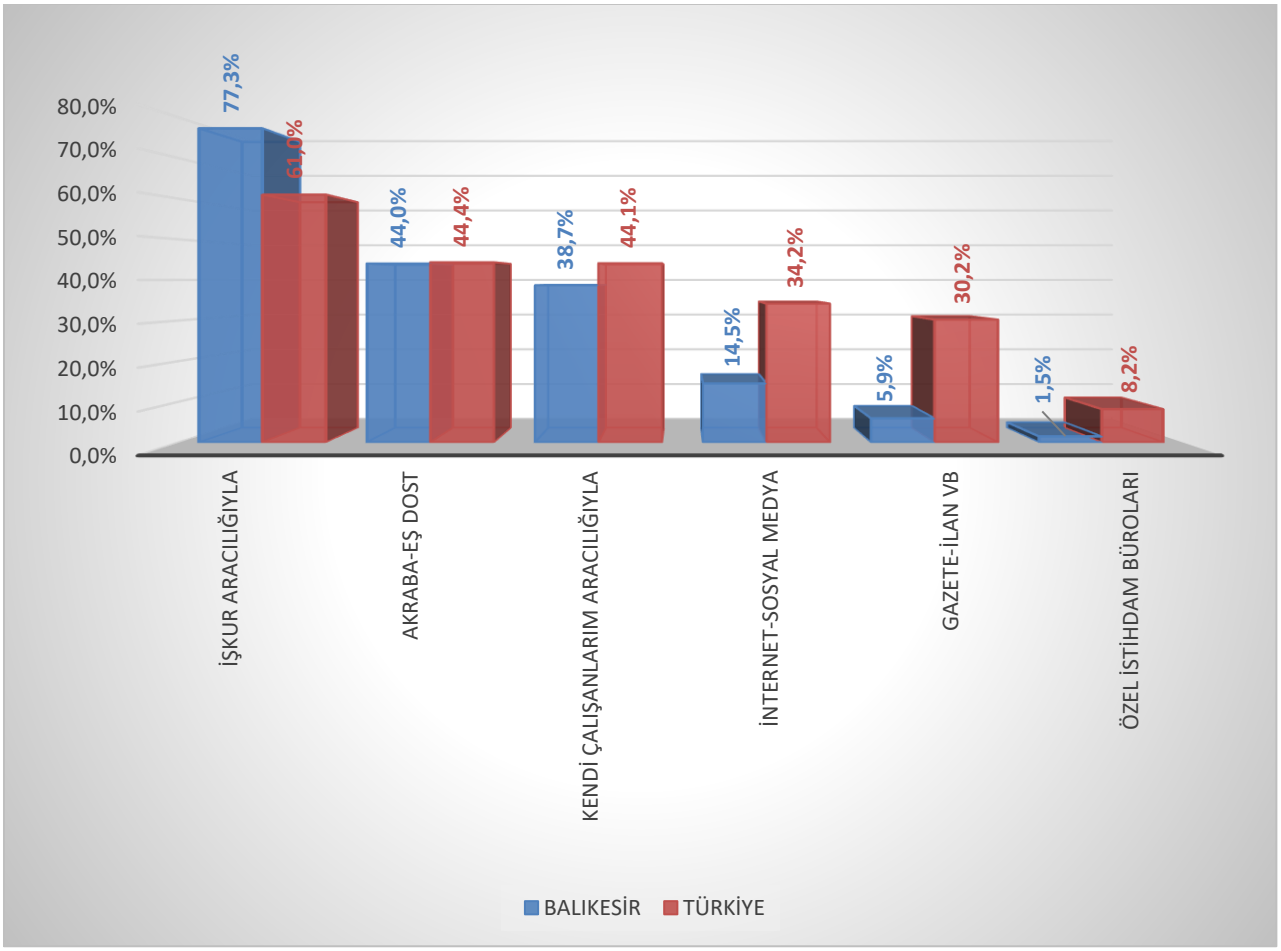

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe

yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Balıkesir ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 77,3 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla ile aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 61,0 olarak gerçekleşmiştir. Balıkesir ilinde işverenler daha sonra Akraba-Eş Dost arama kanalını kullanmıştır. Açık işlerin yüzde 44,0'ı Akraba-Eş Dost aracılığı ile aranmaktadır. Özel İstihdam Büroları Balıkesir ilinde % 1,5 oranında arama kanalı olarak kullanılmaktadır.

Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi	İŞKUR aracılığıyla	Akraba-Eş Dost	Kendi çalışanlarım aracılığıyla	İnternet-Sosyal Medya	Gazete-İlan vb	Özel İstihdam Büroları
Eğitim Düzeyi Önemli Değil	58,4%	46,5%	30,4%	12,8%	6,4%	0,0%
Çıraklık Eğitimi	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Lise altı	86,7%	43,6%	43,4%	10,0%	0,0%	0,0%
Genel lise	78,0%	52,1%	25,4%	16,0%	7,2%	0,0%
Meslek lisesi	80,4%	36,6%	48,6%	6,3%	23,3%	0,0%
Meslek yüksekokulu	100,0%	38,8%	33,9%	16,1%	10,7%	10,7%
Lisans	30,7%	26,1%	33,0%	53,4%	13,5%	17,0%
Lisans üstü	75,0%	75,0%	100,0%	25,0%	25,0%	0,0%
Genel Toplam	**77,3%**	**44,0%**	**38,7%**	**14,5%**	**5,9%**	**1,5%**

Kaynak: İPA 2017

Lise Altı eğitiminde talep verilen açık işlerde Gazete-İlan vb. Özel İstihdam Büroları arama kanalı hiç kullanılmamıştır. Lise altı eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerin yüzde 86,7'si İŞKUR aracılığı ile aranmaktadır. Genel lise talebinde yüzde 16,0; meslek lisesi talebinde yüzde 6,3; meslek yüksekokulu talebinde ise yüzde 16,1 oranında İnternet-Sosyal Medya arama kanalı olarak kullanılmıştır. Meslek lisesi mezunu talep edilen açık işlerin yüzde 80,4'ü İŞKUR ile aranmaktadır. Diğer arama kanalları ise daha az oranda tercih edilmektedir.

Herhangi bir eğitim seviyesi tercihinde bulunulmayan açık işler için işverenler çoğunlukla İŞKUR ve Akraba-Eş Dost Aracılığıyla arama kanalını tercih ederken Gazete-İlan vb. arama kanalı en az tercih edilmiştir.

Şekil 22'de ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

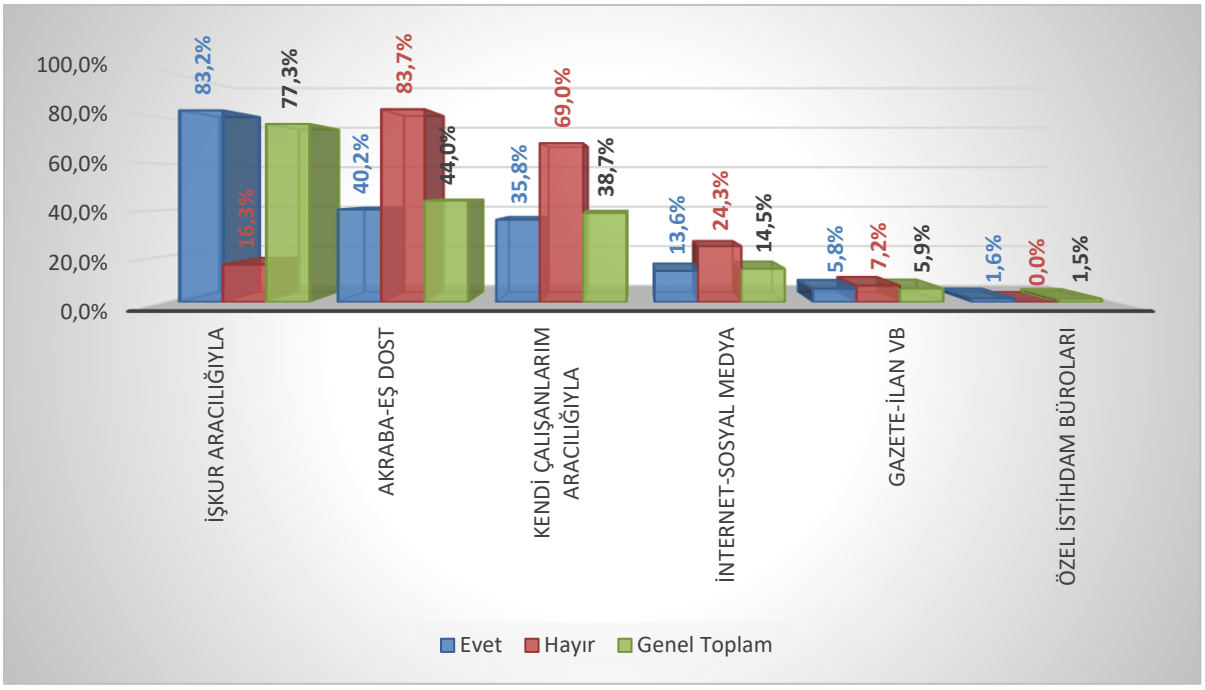

Kaynak: İPA 2017

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde ilk sırada yüzde 83,2 gibi önemli bir oranda İŞKUR ikinci sırada yüzde 40,2 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinin yüzde 69,0'unu kendi çalışanları aracılığı ile karşılamaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için Gazete-İlan vb. arama kanalını yüzde 5,8 oranında kullanırken, Kurum hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinde Gazete-İlan vb. arama kanalını yüzde 7,2 oranında kullanmıştır.

Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	1	1	2	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	2	2	1	6	2	2
Takım Çalışması	3	3	3	3	2	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	4	5	-	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	7	6	4	4	5	5
Satış ve Pazarlama Becerisi	6	5	5	7	-	6	6
Bilgisayar kullanımı	7	8	7	6	3	7	7
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	8	5	8	8	5	8	8
Proje Tabanlı Çalışma	9	8	10	9	7	10	9
Yabancı Dil	-	6	9	-	-	9	10

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alan oluşturmaktadır.

Balıkesir ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve daha sonra Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneği, , Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ,Satış ve Pazarlama Becerisi, Bilgisayar Kullanımı, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) , Proje Tabanlı Çalışma, ve Yabancı Dil becerisi gelmektedir.

Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, en çok gazete-ilan vb. arama kanalı ve Akraba-Eş Dost aracılığıyla istenmiştir. İŞKUR ve İnternet Sosyal Medya arama kanalında en çok Fiziki ve Bedensel Yeterlilik istenen açık işler talep edilmiştir. Özel İstihdam Büroları aracılığı ile aranan açık işlerde en çok Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe talep edilmiştir.

İnternet-Sosyal Medya Arama kanalı vasıtası ile aranan açık işlerde Proje Tabanlı Çalışma becerisi talep edilmemiştir.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

BALIKESİR	Açık İş Sayısı
Hizmet Ve Satış Elemanları	99
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	157
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	10
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	69
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	32
Profesyonel Meslek Mensupları	28
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	63
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	25
Yöneticiler	2
Genel Toplam	**485**

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar Meslek Mensupları olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 32,37'dir. İkinci sırada ise Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu bulunmaktadır.

Açık iş sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 25'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Balıkesir ili için tespit edilen yüzde 1,0'lük açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 1,6 ile Hizmet ve Satış Elemanları, meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları gelmektedir.

Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

BALIKESİR	Açık İş Oranı
Hizmet Ve Satış Elemanları	1,6%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,9%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	0,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,7%
Yöneticiler	0,2%
Genel Toplam	**1,0%**

Kaynak: İPA 2017

İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Personel Meslek Mensupları, Profesyonel Meslek Mensupları, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve Yöneticiler meslek gruplarıdır.

Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yöneticiler	-	0,4%	0,6%	0,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	42,9%	10,5%	11,6%	14,2%
Hizmet Ve Satış Elemanları	29,1%	22,6%	13,7%	20,3%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	-	31,6%	43,7%	32,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	17,5%	5,3%	1,3%	5,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	-	2,3%	13,8%	5,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6,4%	7,7%	4,5%	6,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-	-	6,4%	2,1%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	4,1%	19,8%	4,4%	13,1%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2017

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 42,9 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler; yüzde 29,1 oranında Hizmet ve Satış Elemanları; yüzde 17,5 oranında Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları hariç, diğer meslek gruplarında olduğu görülmektedir.Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde kadın işgücü tercihinde hiç talep bulunmazken, erkek işgücü taleplerinde yüzde 2,3'ü bu meslek grubunda verilmiştir.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Yöneticiler meslek grubu, herhangi bir cinsiyet tercihinde en az oranda bulunan bir alan olmuştur. Zira bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 0,6'sında işverenler "Cinsiyet Önemli Değil" seçeneğini tercih etmişlerdir.

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Hizmet ve Satış Elemanları ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları olmuştur.

Tablo 27'de ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada Takım Çalışması, ikinci sırada Yeterli

Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmiştir. Daha sonra ise Bilgisayar kullanımı ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik Tecrübe becerisi ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik Tecrübe becerisi daha sonra Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile İletişim ve İfade Yeteneği becerileri önemlidir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ön plana çıkmıştır.

Profesyonel Meslek Mensuplarında ise ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ile İletişim ve İfade Yeteneği becerisi talep edilmektedir.

Yöneticiler meslek grubunda en çok talep edilen beceri Bilgisayar kullanımı becerisi olmuştur. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarında ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik talep edilmiştir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarında birinci sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe istenirken Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ikinci sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe istenmektedir.

Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceri	BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	YÖNETİCİLER	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	2	2	1	1	1	1	2	3	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4	1	1	2	9	2	6	1	2	2
Takım Çalışması	1	6	4	-	8	3	5	3	2	3
İletişim ve İfade Yeteneği	6	3	3	-	3	4	3	5	-	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	-	4	5	3	2	5	7	4	3	5
Satış ve Pazarlama Becerisi	-	5	6	-	7	-	4	-	-	6
Bilgisayar kullanımı	3	8	-	-	6	6	2	-	1	7
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	5	7	-	-	5	-	8	6	-	8
Proje Tabanlı Çalışma	-	-	-	-	4	6	-	7	-	9
Yabancı Dil	7	-	-	-	10	-	-	-	-	10

Kaynak: İPA 2017

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla
Yöneticiler	48,7%	-	51,3%	100,0%	-	-
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	54,8%	10,4%	14,9%	73,4%	-	35,9%
Hizmet Ve Satış Elemanları	67,6%	2,1%	21,1%	69,5%	-	40,8%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	34,2%	2,0%	7,4%	85,6%	-	40,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	30,7%	8,1%	8,1%	78,6%	-	66,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	24,4%	10,9%	53,5%	33,0%	18,2%	28,1%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	16,1%	-	26,9%	76,4%	6,5%	16,4%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	100,0%	-	-	100,0%	-	100,0%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	38,9%	17,8%	1,6%	88,7%	-	30,8%
Genel Toplam	**44,0%**	**5,9%**	**14,5%**	**77,3%**	**1,5%**	**38,7%**

Kaynak: İPA 2017

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları; Yöneticiler ve Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 100,0'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları en fazla İŞKUR, İnternet-Sosyal Medya, Kendi Çalışanlarım Aracılığı ve Akraba-Eş Dost arama kanalı ile aranmaktadır. Nitelik gerektirmeyen mesleklerdeki açık işlerin yüzde 73,4'ü İŞKUR aracılığı ile aranmaktadır. Büro hizmetlerinde çalışan elemanların yüzde 78,6'sı İŞKUR arama kanalı kullanılarak aranmaktadır.

Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslek	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
GARSON (SERVİS ELEMANI)	-	2	-	3	-	5	6	4	-	1
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	-	1	-	-	-	-	2	-	-	3
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	-	2	-	3	-	-	-	4	-	1
TEMEL İMALAT VE MONTAJ ELEMANI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
TERZİ	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	-	1	-	4	-	-	5	3	-	2
SATIŞ DANIŞMANI	-	-	-	4	-	1	3	2	-	-
KESİMHANE İŞÇİSİ	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	-	1	-	2	-	-	5	3	-	4
LOJİSTİK ELEMANI	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Kaynak: İPA 2017

Tablo 29'da Balıkesir ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Beden İşçisi mesleğinde becerilerdeki ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi yer almaktadır. Garson(Servis Elemanı) mesleğinde ise talep edilen becerilerin başında Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmektedir. Güvenlik Görevlisi ve Terzi mesleği için ise ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi talep edilmiştir. Lojistik Elemanı mesleğinde ilk sırada Takım Çalışması becerisi talep edilmektedir.

Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

TOPLAM	KADIN	ERKEK
Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı	Güvenlik Görevlisi
Güvenlik Görevlisi	Çaycı	Kesimhane İşçisi
Temel İmalat Ve Montaj Elemanı	Ön Muhasebeci	Garson (Servis Elemanı)
Gaz Altı Kaynakçısı	Reyon Görevlisi	Gaz Altı Kaynakçısı
Kesimhane İşçisi	Ambalajcı (El İle)	Şoför-Yük Taşıma
Terzi	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Makine Montajcısı
Şoför-Yük Taşıma	Pazarlamacı	Lojistik Elemanı
Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Forklift Operatörü
Lojistik Elemanı	Kasiyer	Mobilya Montaj Ustası

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Garson, Güvenlik Görevlisi, Temel İmalat ve Montaj Elemanı , Gaz Altı Kaynakçısı , Kesimhane İşçisi, Terzi, Şoför-Yük Taşıma, Satış Danışmanı, Beden İşçisi ve Lojistik Elemanıdır.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise Satış Danışmanı, Çaycı, Ön Muhasebeci, Reyon Görevlisi, Ambalajcı (El ile), Kat Görevlisi, Pazarlamacı, Büro Memuru, Temizlik Görevlisi, Kasiyerdir.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Güvenlik Görevlisi, Kesimhane İşçisi, Garson, Gaz Altı Kaynakçısı, Şoför-Yük Taşıma, Makine Montajcısı, Lojistik Elemanı, Kaynakçı(Oksijen-Elektrik), Forklift Operatörü ve Mobilya Montaj İşçisidir.

Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	4	2	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	1	2	2
Takım Çalışması	2	3	5	3
İletişim ve İfade Yeteneği	3	5	3	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	7	4	4	5
Satış ve Pazarlama Becerisi	5	8	6	6
Bilgisayar kullanımı	6	6	7	7
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	8	7	9	8
Proje Tabanlı Çalışma		9	8	9
Yabancı Dil		10	10	10

Kaynak: İPA 2017

Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde öncelik sıralaması ilk sırada farklılık göstermemektedir. Kadınlarda ve erkeklerde ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak tespit edilmiştir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci öncelik de Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak görülmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Balıkesir ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

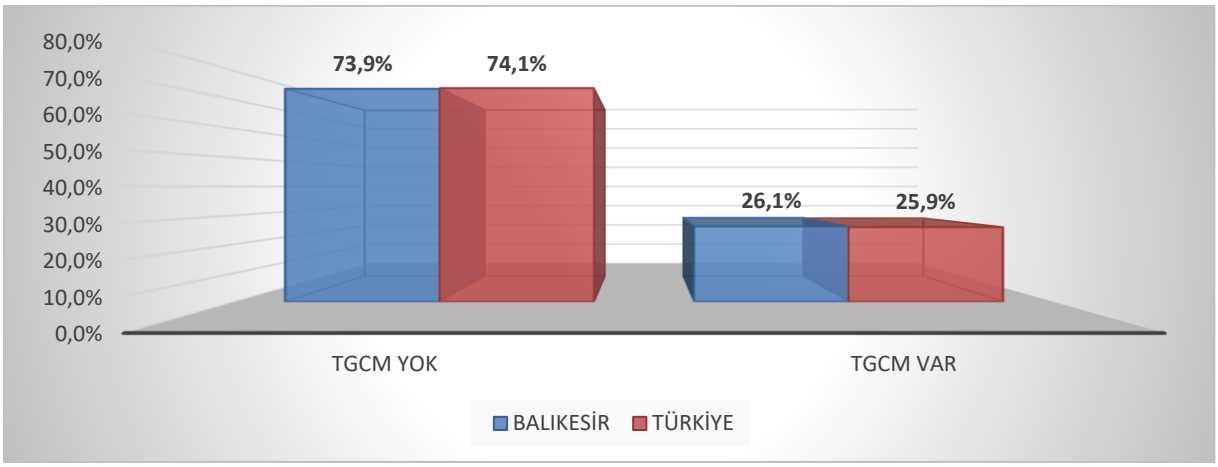

Kaynak: İPA 2017

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 99 bin 806 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 825 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Balıkesir ilinde ise 20+ istihdamlı 934 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 244 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 26,1 ile Balıkesir ilinin eleman temininde ülke genelinden daha fazla eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

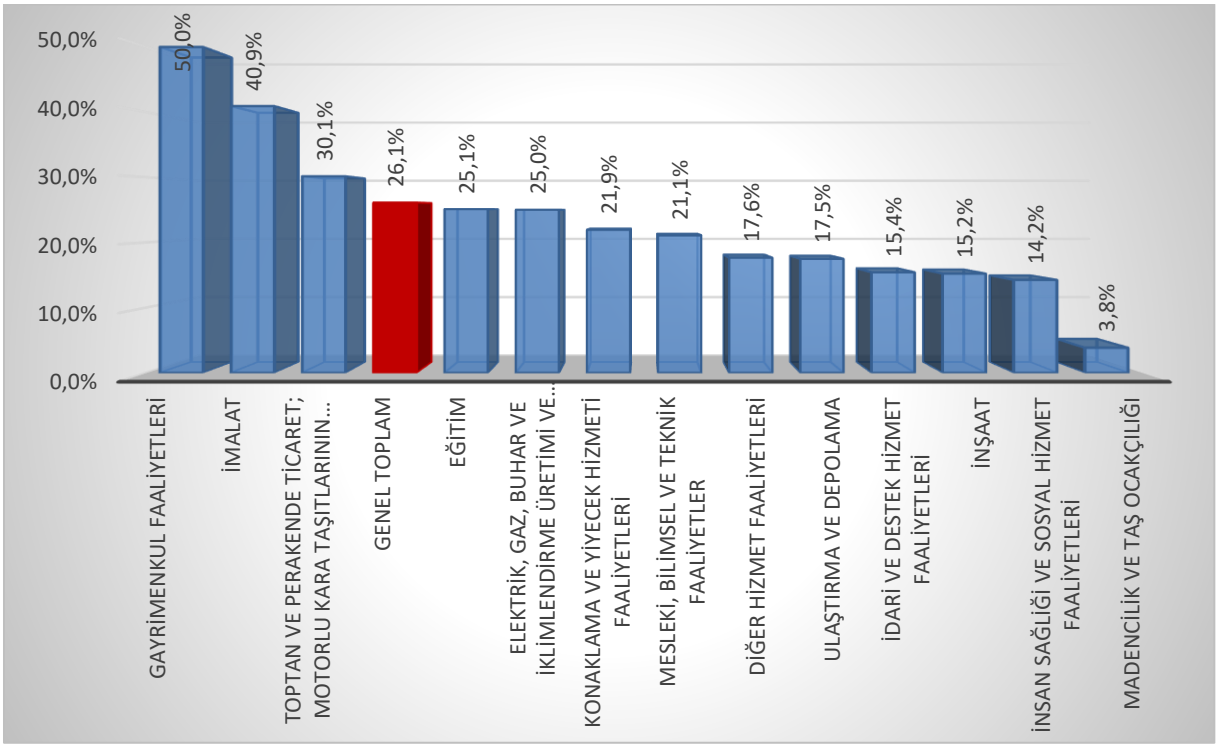

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Gayrimenkul Faaliyetleri, İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı; Su Temini; Eğitim, İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çektikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve İnşaat sektörü gibi Balıkesir ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının son sıralarda yer alması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	458
Toptan ve perakende ticaret	161
İnşaat	95
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	77
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	32
Ulaştırma ve depolama	29
Eğitim	18
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	13
Madencilik ve taş ocakçılığı	5
Diğer hizmet faaliyetleri	4
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Genel Toplam	**900**

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde 900 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu üç sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Balıkesir ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 79,3'ünü oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Balıkesir ilinde toplam çalışanların yüzde 66,9'u bu sektörlerde çalışmaktadırlar.

Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

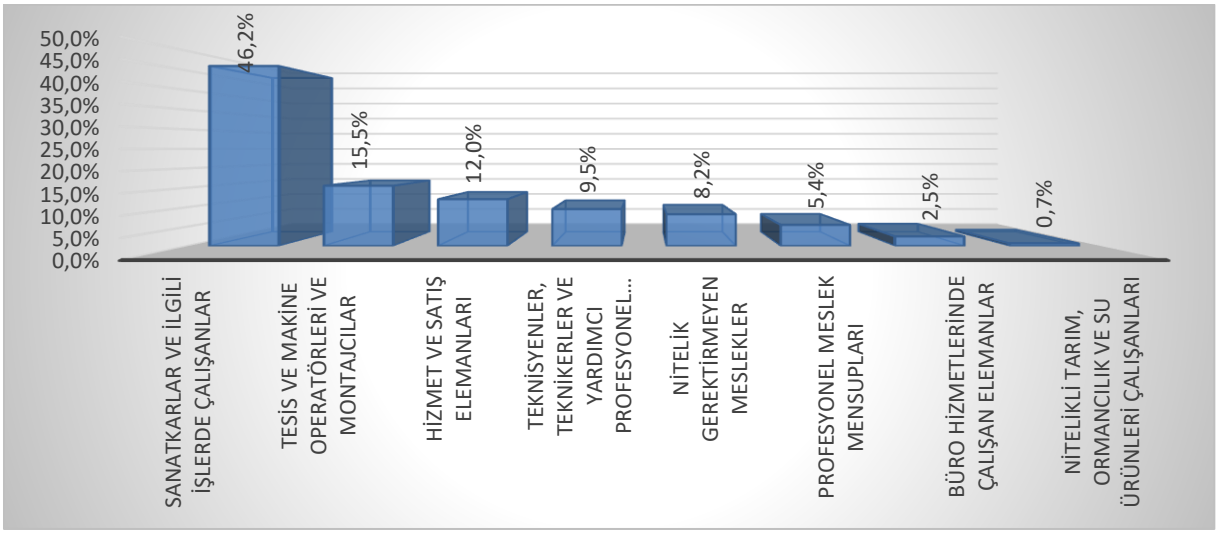

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 415 kişi ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve 140 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarının yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 61,7'si bu meslek gruplarında yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek birinci sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Balıkesir ili ile sınırlı olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Balıkesir ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGCM	Eleman Sayısı	Oranı
Gaz Altı Kaynakçısı	72	8,0%
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	34	3,8%
Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi	33	3,7%
Makineci (Dikiş)	27	3,1%
Şoför-Yük Taşıma	25	2,8%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	24	2,7%
Terzi	22	2,4%
Temel İmalat Ve Montaj Elemanı	21	2,3%
Garson (Servis Elemanı)	19	2,1%
Mobilya Montaj Ustası	18	2,0%

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 72kişi ile Gaz Altı Kaynakçısı mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 34 kişi ile Torba ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi , 33 kişi ile Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi meslekleri takip etmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Gaz Altı Kaynakçısı, Torba ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi, Şoför-Yük Taşıma ve Akaryakıt Satış Elemanı(Pompacı) olmak üzere toplam dört mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Balıkesir ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Beden İşçisi, Güvenlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Kasiyer ve Gaz Altı Kaynakçısı mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

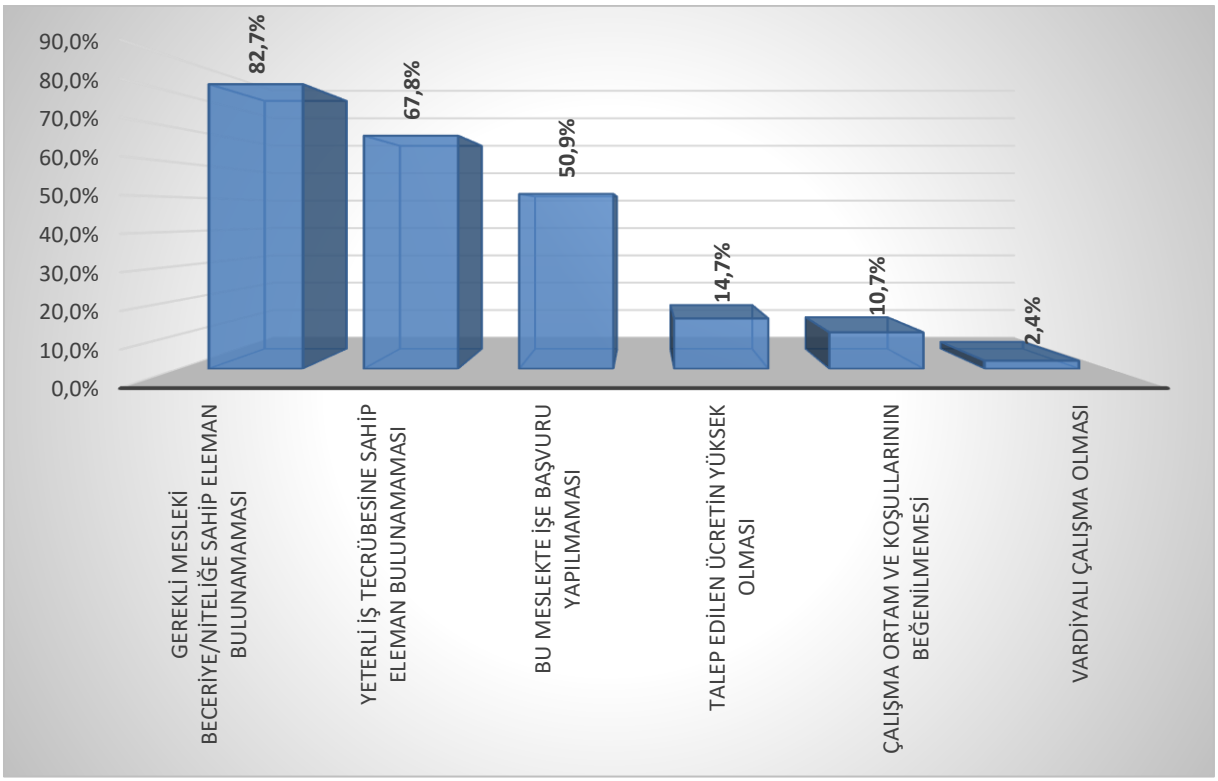

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilebilir.

TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

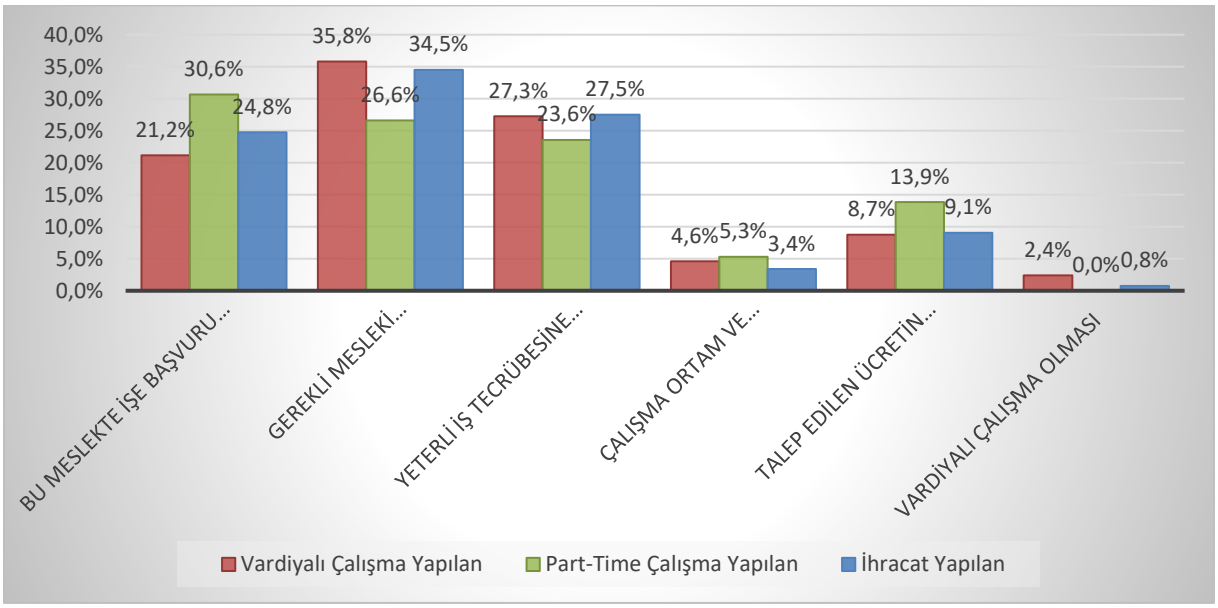

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılmıştır. Part-Time Çalışanı olan işyerleri eleman temininde en çok Bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedeni ile istediği personeli bulmazken, vardiyalı çalışanı olan ve ihracat yapan firmalar en çok Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması sebebi ile eleman temininde güçlük çekmektedir. Ayrıca Balıkesir ili hatta ülke geneli işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmelerinin de aynı nedene dayanması sebebiyle, bu husus genel bir problem halini almaktadır.

Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

TGCM	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması
Gaz Altı Kaynakçısı	88,6%	72,7%	47,0%	0,0%	15,7%	0,0%
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	90,9%	54,5%	9,1%	30,3%	0,0%	0,0%
Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makineci (Dikiş)	100,0%	62,6%	100,0%	11,2%	11,2%	11,2%
Şoför-Yük Taşıma	79,3%	79,1%	37,2%	24,9%	12,3%	0,0%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	91,3%	69,6%	8,7%	8,7%	0,0%	0,0%
Terzi	52,4%	100,0%	28,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Temel İmalat Ve Montaj Elemanı	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	100,0%	44,1%	44,9%	44,1%	27,6%	27,6%
Mobilya Montaj Ustası	100,0%	70,2%	64,2%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Gaz Altı Kaynakçısı, Garson (Servis Elemanı),Makineci(Dikiş),Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı),Mobilya Montaj İşçisi, Şoför-Yük Taşıma, Torba ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi ile Temel İmalat ve Montaj Elemanı olmak üzere toplam on meslekten dokuz tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman bulunamaması olduğu görülmektedir. Terzi mesleğinde Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ilk sırada yer alırken , Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması da önemli bir orana sahiptir.

Ayrıca Bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedeni ile eleman bulunmayan dokuz meslekten biri terzi işçisidir. Vardiyalı çalışma nedeni ile eleman temininde güçlük çekilen iki meslek Garson(Servis Elemanı) ve Makineci(Dikiş)'dir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Balıkesir ilinde 2017 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Balıkesir ilinde işverenlerin yüzde 20,1'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken Balıkesir'de bu sayı Türkiye geneli ile aynı oranda olduğu görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,4 olarak öngörürken Balıkesir ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 1,9 olarak öngörülmüştür.

Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İmalat	24,0%	2,1%	38,9%	35,1%
Toptan ve perakende ticaret	21,3%	2,5%	42,2%	34,1%
İnşaat	19,6%	1,7%	50,9%	27,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	24,7%	1,4%	43,8%	30,1%
Ulaştırma ve depolama	14,3%	4,7%	49,3%	31,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	23,3%		51,1%	25,6%
Madencilik ve taş ocakçılığı			38,5%	61,5%
Eğitim	25,1%		46,0%	28,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	15,8%		42,2%	42,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	5,9%		52,9%	41,2%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	7,1%		71,5%	21,4%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor			42,9%	57,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	20,0%		80,0%	
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı		25,0%	50,0%	25,0%
Bilgi ve iletişim			48,7%	51,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri			50,0%	50,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	50,0%			50,0%
Genel Toplam	**20,1%**	**1,9%**	**44,6%**	**33,3%**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Gayrimenkul faaliyetleri , Eğitim ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörlerinde olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Ancak bu sektörde yer alan işyeri sayısının az olması göz ardı edilmemelidir. Finans ve sigorta faaliyetleri ve Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yarısı gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan işyerleri'nin yarısı gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 51,1'inde gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	352	14,9%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	646	13,4%
İnşaat	285	8,4%
Gayrimenkul faaliyetleri	5	5,3%
Eğitim	26	2,5%
İmalat	481	2,3%
Toptan ve perakende ticaret	159	2,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	5	1,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	12	1,6%
Diğer hizmet faaliyetleri	1	0,3%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	2	0,2%
Ulaştırma ve depolama	-99	-3,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-15	-9,0%
Genel Toplam	**1.860**	**4,0%**

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,2 artacağı beklenmekte olup Balıkesir'de ise bu oran, yüzde 4,0 olup ülke genelinin üstüne çıkmıştır.

En fazla istihdam artış yüzde 14,9 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Söz konusu sektörün çalışan sayısında da fazla olduğu göz önüne alındığında istihdam açısından ilerleme beklenen sektör olmaktadır. Aynı şey İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe de mevcuttur İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe net istihdam değişim oranı yüzde 13,4'tür.

İstihdam azalışı beklenen sektörler ise Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile Ulaştırma ve depolama faaliyetleridir. İmalat sektörü Balıkesir ilinde en çok çalışanı barındıran sektördür. Söz konusu sektörde yüzde 2,3'lük bir net istihdam artışı beklenmektedir Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe ise yüzde 5,3'lük artış beklenmektedir.

Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	927	11,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	330	5,4%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	457	4,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	66	1,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	58	1,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	59	1,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	10	0,9%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	-48	-0,6%
Genel Toplam	**1.860**	**4,0%**

Kaynak: İPA 2017

Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları meslek grubu hariç diğer gruplarda net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 927 kişilik artış ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. En az artış beklenen meslek grubu ise 10 kişilik artış ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır.

Çalışan sayısında ilk sırada yer alan Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu net istihdam değişim oranında yüzde 4,4'lük bir oran ile üçüncü sırada yer almaktadır. Çalışan sayısının da fazla olduğu göz önünde bulundurulursa bu meslek grubunda önemli ölçüde bir artış yaşanması beklenmektedir. Nitelik gerektirmeyen meslekler üçüncü sırada en fazla artış beklenen meslek grubu olmasına rağmen net istihdam değişim oranı yüzde 11,0 olarak gerçekleşmiştir. Bunun en önemli sebebi çok sayıda çalışanı olmasına rağmen bir o kadar artış beklenmemesidir.

Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (Temizlik)	Madenci (Genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Büro İşçisi	Mekanik Bakım Onarımcısı
Garson (Servis Elemanı)	Şoför-Yük Taşıma
Güvenlik Görevlisi	Kasap
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	Maden Mühendisi
Gaz Altı Kaynakçısı	Jeoloji Mühendisi
Beden İşçisi (Genel)	Otomotiv Elektrikçisi
Aşçı	Elektrikçi (Genel)
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Beden İşçisi(Temizlik), Beden İşçisi(İnşaat),Büro İşçisi, Garson(Servis Elemanı), Güvenlik Görevlisi Torba ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Beden İşçisi(Genel), Aşçı ve Resepsiyon Görevlisi meslekleri olup, Madenci(Genel), Şoför(Yolcu Taşıma) ve Mekanik Bakım Onarımcısı mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (Genel) ve Gaz Altı Kaynakçısı meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Balıkesir ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

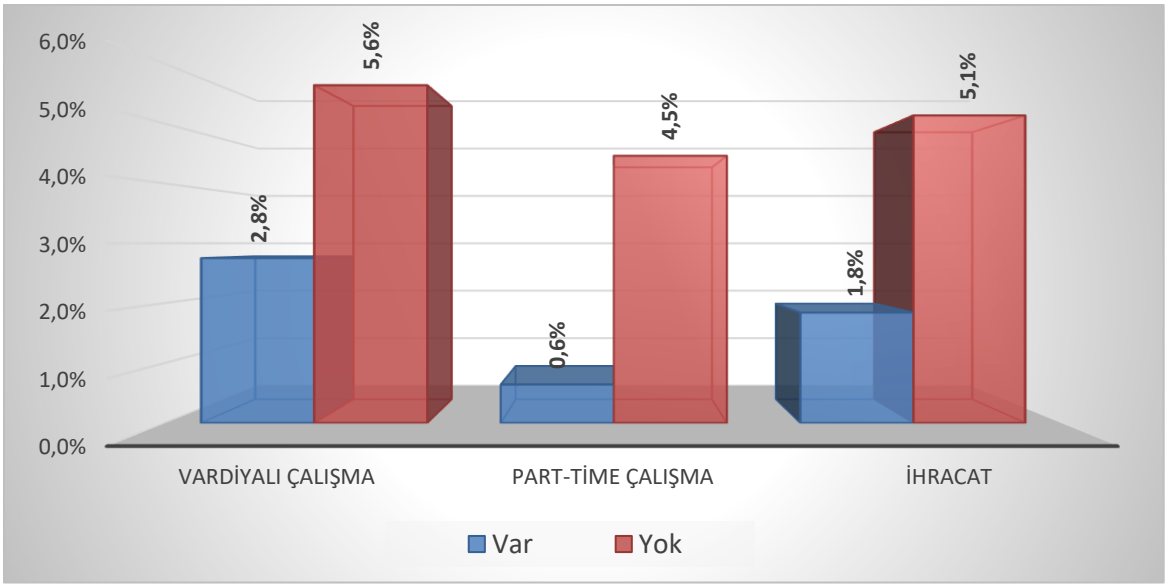

Kaynak: İPA 2017

Balıkesir iline ait net istihdam değişim oranı yüzde 4,0 iken ihracat yapan işyerlerine ait net istihdam değişim oranı yüzde 1,8'dir. Vardiyalı ve part-time çalışma, işyerlerine ait net istihdam değişim oranları bu özelliğe sahip olmayan işyerlerinin net istihdam değişim oranlarından düşüktür.

Ayrıca vardiyalı ve part-time çalışma il geneline ait net istihdam değişim oranının da altında kalmıştır.

SONUÇ

İşsizlikle mücadelede yeni istihdam alanları oluşturmak kadar işgücü arz ve talebini doğru ve etkin bir şekilde buluşturmak da önemlidir. İşgücü piyasasında arz ve talebin uyumlaştırılabilmesi için ise öncelikle işgücünün arz ve talep yapısının ortaya konulması gerekmektedir. İşgücü arzının özellikleri nelerdir? Ne tür eğitime ve beceriye sahiptirler? Bu gibi hususların bilinmesi gerekmektedir. İşgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili olarak ise işgücü piyasası nitelik ve nicelik olarak nelerin talep edildiği iyi bir şekilde tespit edilmelidir. Bu nedenle işgücü piyasasının arz yönü ve talep yönünü tespit eden çalışmalar oldukça önemlidir.

İşgücü Piyasasının arz yönüne ilişkin veriler ağırlıklı olarak TÜİK'in yapmış olduğu "Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi" sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İŞ Kurumu tarafından tüm illerde yapılan İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Bu çalışmalar ve çalışma sonuçlarından beklentiler ülkemizde istihdamı artırmaya işsizliği azaltmaya yönelik en önemli belgelerde yer almaktadır. Ulusal İstihdam Stratejisi, 10. Kalkına Planı, Türkiye Sanayi Strateji Belgesi, Mesleki ve Teknik Eğitim Stratejisi Eylem Planı, Verimlilik Stratejisi ve Eylem Planı, İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı gibi makro politika belgelerinde İşgücü Piyasası Araştırmalarına ve bu çalışmadan elde edilecek sonuçlara yer verilmektedir.

Eğitim planlamasından, yatırım planlamasına; teşvik sistemlerinden, beşeri sermaye yatırımına; kariyer planlamasından, mesleki eğitim programlarına kadar bir dizi alanda temel politikaların belirlenip, politika belgelerinin hazırlanmasında en hayati konulardan biri "işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespitidir."

İlimiz için birçok olumlu çıktısı olan/olacak bu çalışmanın İŞKUR açısından en önemli özelliği hiç şüphesiz, Balıkesir ilinin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün yetiştirilmesi amacıyla aktif işgücü programları (AİP) kapsamında düzenlenen mesleki eğitimlere yol gösterici yönüdür. BU durum mevzuat anlamında da temellendirilmiş durumdadır. İl Müdürlüğümüzce sunulan temel hizmetlerden mesleki eğitim faaliyetlerinin esaslarını belirleyen Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği ile İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği "il düzeyinde sunulacak mesleki eğitim hizmetlerinin İPA sonuçları dikkate alınarak" planlanması gerekmektedir.

2017 Balıkesir İşgücü Piyasası Analiz Raporunda 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri ziyaret edilerek veriler toplanmıştır. Toplam 934 işyeri için veri derlenerek rapor haline getirilmiştir.

2017 İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre Balıkesir ilinde açık iş oranı 1,0 olarak tespit edilmiştir. Rapor sonuçlarına göre işgücü piyasasında genellikle nitelik ve beceri gerektiren mesleklerde eleman bulunmasında zorluk çekildiği görülmektedir. Mevcut çalışanların nitelik düzeyi düşük iken ihtiyaç duyulan mesleklerin nitelik düzeyi daha yüksek olan mesleklerdir.

Çalışma sonuçlarına göre yaklaşık her on işyerinden birinin açık işinin olması ve her dört işyerinden birinin eleman temin ederken güçlük çekmesi işgücü piyasasındaki arz ve talep arasında uyumsuzluk olduğu göstermektedir. Ancak geçen yıla göre eleman temininde güçlük çeken işyeri sayısında ve temininde güçlük çekilen kişi sayısında bir düşüş söz konusudur. Bu durum aslında işgücü piyasasındaki arz ve talep uyumsuzluğunun bir miktar azaltıldığının göstergesidir.

Balıkesir İşgücü Piyasasının genelinde çalışanların ve işsizlerin eğitim durumlarının düşük olması işgücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Araştırma kapsamında eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdeki güçlük çekilme nedeninin ağırlıklı olarak gerekli mesleki nitelik ve beceriye sahip eleman bulunamaması ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasının olması işgücü piyasasının aradığı nitelik ve özelliklerde eleman bulunmadığını ortaya koymaktadır. Önceki dönemlerde yapılan çalışmaların sonuçları da incelendiğinde mesleksizlik konusunda önemli gelişmeler görülmesine rağmen hala işsizlerin işgücü piyasasında aranılan/talep edilen nitelik ve becerilere sahip olmadığını göstermektedir. Beceri temelli çalışmalar yapılarak, eleman ihtiyacı duyulan mesleklerde aranan becerileri daha iyi analiz edip ortaya koyacak çalışmalar yapılmalıdır.

Özellikle mesleki nitelik ve becerinin yanında tecrübenin de ön plana çıkması mesleki eğitimin önemini artırmakla beraber teorinin yanında pratiğe dayalı eğitime dikkat çekmektedir. Bu alanda İŞKUR'un düzenlediği İşbaşı Eğitim Programları oldukça önemlidir. Bu programlara katılanlar hem işgücü piyasasında aranılan meslek ve niteliği kazanmakta hem de iş tecrübelerini artırmaktadırlar. İŞKUR, İşbaşı Eğitim Programlarını son yıllarda artırmakla beraber özellikle son dönemlerde yaptığı mevzuat değişiklikleri ile bu programlardan yararlanan katılımcı sayısını daha da artırmaya çalışmaktadır. Temininde güçlük çekilen mesleklerin azaltılması için İşbaşı Eğitim Programları önemli bir aktif işgücü programıdır. Özellikle 2015, 2016 ve 2017 yıllarında İŞKUR İşbaşı Eğitim Programlarına yoğunlaşarak yeni çalışmalar yürütmüş ve gençlerin işgücü piyasasında aranılan nitelik ile tecrübeye sahip olmasını sağlamaya yönelik önemli adımlar atmıştır. Bu programdan yararlanan gençlerin sayısının önümüzdeki yıllarda da artarak devam etmesi hedeflenmektedir.

İŞKUR'un işgücü piyasasındaki yeri ve önemi her geçen gün artmaktadır. Araştırma sonuçları da bunu göz önüne sermektedir. Geçen yıla göre 2017 yılında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyeri oranı yaklaşık aynı düzeyde artmıştır. İŞKUR'un hizmet kalitesi ve verimliliğini artırması işsizliğin azaltılmasına pozitif bir etki yapacaktır.

2014 yılı içerisinde Ulusal İstihdam Stratejisi yayınlanmıştır. Stratejide yer alan hedeflere ulaşma noktasında İşgücü Piyasası Araştırmalarından elde edilen bilgiler oldukça faydalı olacaktır. Ulusal İstihdam Stratejisindeki hedeflere ulaşmak için pusula olarak "İşgücü Piyasası Araştırmaları" kullanılmalıdır.

Son dönemlerde sektörel analizler oldukça önem kazanmıştır. Özellikle politika belgelerinde sektörlere yönelik özel hedefler, eylemler belirlenmektedir. Ulusal İstihdam Stratejisinde de 7 sektör için eylemler ve hedefler belirlenmiştir. İşgücü piyasası araştırmalarında da sektörel veriler bulunmasına rağmen bu alana daha fazla ağırlık verilmelidir. Sektörlere yönelik özel araştırmalar yapılmalıdır. Sektörlere özel istihdamı artırıcı politikalar üretilmesi, işsizliğin azaltılmasında oldukça faydalı olacaktır.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması için Ulusal düzeydeki politikaların yanında yerel düzeyde politikalara da ihtiyaç duyulmaktadır. İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları yerel düzeyde üretilecek politikalarda daha etkin rol almalıdır. İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında her il için raporlar hazırlanmaktadır. İlimiz içinde hazırlanan bu raporların daha etkin kullanılması sağlanmalıdır. İŞKUR tarafından düzenlenen aktif işgücü programlarında, hangi mesleklerde kurs ve program düzenleneceği konusunda etkin bir şekilde kullanılan İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarının, tüm paydaşlar tarafından da daha fazla kullanılması, ilimiz istihdam politikası açısından büyük önem arz etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırmaları mevcut durum ve kısa vadeli tahmin vermektedir. Bunun yanında orta vadede işgücü piyasasının ihtiyaçlarını ortaya koyacak çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar ile orta vadede hangi mesleklerde elemana ihtiyaç duyulacağı ve bu mesleklerde ne tür becerilerin aranacağına yönelik bilgiler üretilmelidir. Bu çalışmalar ışığında meslek liselerinde, meslek yüksekokullarında ve üniversitelerde hangi bölümlerin açılması ya da hangi bölümlerin kapatılması gerektiğine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

EKLER

EK 1: 2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR

2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2017 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş-yerlerine 3.114 TL (üçbinyüzondört Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhase-be müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No	:.....
Işyerinin Yasal Unvanı	:.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....
MAHALLE: .....
CADDE/SOKAK :.....
İÇ/DIŞ KAPI NO :.....
TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....
Tarih : ..... Telefonu : .....
E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐ (4. Soruya geçebilirsiniz)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.
(Birden fazla seçenek işaretlenebilir) (Cevapladıktan sonra 5. Soruya geçebilirsiniz)

Eleman Talebi ☐
Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐
Kısa Çalışma Ödeneği ☐
İşbaşı Eğitim Programları ☐
Mesleki Eğitim Kursu ☐
Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz.

☐ İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere ihtiyaç duymadım.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum.
☐ Diğer (Belirtiniz).....

5) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

7) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

↓

(.....kişi kısmi süreli çalışmaktadır)

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

8) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

9) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

9.1) Eleman aramıyoruz. → 10.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla 6. Ozel Istihdam Büroları		
				1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2018 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

10) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	10.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

11) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	11.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	12. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	12. soruya geçiniz.

11.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

12) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu meslekler-de temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

12.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. → 13.Soruya Geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte **yeterli** işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

13) Şu anda herhangi bir istihdam teşvikinden yararlanıyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

14) İşyerinizde Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Irak) işgücü istihdam etmek (çalışma iznine tabi olarak) ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐

15) Büyükanne ödeneğinin yaygınlaştırılmasının kadınların işgücü piyasasına girişini arttıracağını düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐ Etkilemez ☐

16) Kıdem tazminatına ilişkin yeni bir düzenleme yapılmasını ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐ Fikrim Yok ☐

17) Kıdem Tazminatı uygulamasının Devlet garantisindeki bir fona devredilmesi hakkındaki düşüncenizi belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Fikrim Yok ☐

18) 2016 yılında getirilen doğuma bağlı izinlerin kadın istihdamını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Değişmeyecek ☐

19) Sendikaların işgücü piyasasına ilişkin politikalar üretimine katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri: